

L'ESTEL

de Mallorca

ITIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

Y XV. NÚMERO 334

1 DE MARÇ DE 1996

PREU: 200 PTS

anys lleials a Mallorca

MOU-TE per la llibertat d'expressió

el dilluns dia 11 de març a les 9'30 h. al jutjat núm. 2
(via Alemanya) a la vista contra la llibertat d'expressió.

mandant: Ventura Rubí, venedor d'aigua i polític del PP.
mandats: Jaume Sastre i Mateu Joan, col·laborador i director
L'ESTEL de Mallorca.

ge: Juan Pedro Quintana Carretero (Madrid 1962). Destinat a
ma des de l'any 1992.

itatge lingüístic realitzat per Antoni Artigues i Gabriel Oliver
ajoral).

timonis citats per la defensa: Miquel Àngel March (GOB),
e Sampol (PSM), Francesc Obrador (PSOE), Ramon Aguiló
-delegat del MOOP), Damià Perelló (geòleg i membre de la
ordinadora de Llubí), Joan Sans i Jordi Llabrés (Coordinadora
Sencelles), i Antoni Rodríguez (geòleg i professor de la UIB)
an Roig (regidor de Sencelles).

Aquest més de febrer que just ha acabat han tingut lloc una sèrie de recitals poètics a la Fundació Emili Darder, organitzats pel Grup Cap-al-Tard. A la fotografia veim el responsable de l'organització i poetes de Santa Margalida, sa Pobla i Manacor.

els nins de la Guarderia Mafalda amb la seva mestra, que fa setze anys acull infants de 0 a 3 anys durant tot l'any manco els dissabtes i els nenges. La guarderia està situada a la barriada del Capítol, a Ciutat.

Na Margalida Roig regenta des de fa vuit anys, amb la seva sòcia Tània, el Gimnàs Tània prop de la plaça Fleming. A la fotografia de la dreta la veim amb les seves alumnes d'aeròbic.

alumnas d'aeròbic del Gimnàs Arxi, a la barriada de la plaça de Toros.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 L'esperit republicà
- 4 L'antifranquisme
- 8 Mahatma Gandhi
- 9 Els negocis del rei
- 11 S'espanya Espanya
- 11 Ball de Bot
- 12 Galeria de fantasmes
- 17 Antoni Gaudí
- 19 Botiafarres
- 20 Nacionalisme
- 21 Carn Capolada
- 22 Xafarderies

Moments abans de tallar-se el tortell el dia de Sant Valentí al restaurant Las Tinajas, on cada dilluns tenen lloc les Tertúlies d'en Pere Gil.

especial dedicat a les barriades que confronten amb la carretera d'Inca, de Ciutat. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

Recorda! Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent. El país ho necessita.

HAN DIT...

Pere Bonnín, escriptor: El que més em sorprèn dels manifestos a favor del mallorquí o del valencià dialectal són els cognoms de famílies d'alta prosòpia catalana, que arribaren a Mallorca o a València amb els conqueridors catalans i, més tard, renegaren del seu propi origen honorable i es castellanitzaren el nom per un plat de lleties. La presència d'aquesta gent caiguda tan baix fins al punt de renegar de la nissaga entre els caps d'ullastre que reivindiquen la pròpia ignorància en lloc d'aver-gonyir-se d'ella fa sospitar una doble traïció: primera, als seus orígens catalans; la segona, a la terra que els va acollir —quin remei!— i va aprendre la seva llengua.

P. BONNÍN

ΩΩΩ

Ferran Aguiló i Sureda, comentarista: Cal que hi hagi una diferència entre esser noble i "botifarra".

ΩΩΩ

Amaya Michelena: El filòsof Fernando Savater vomita insults contra milions de persones d'aquest país que són nacionalistes i que senten la seva terra com el seu país. Molts gallecs, bascos, catalans, balears, valencians i ara fins i tot canaris s'haurien de querellar contra aquest espanyolista-felipista que els insulta en el més profund dels seus sentiments.

ΩΩΩ

Juan Riera: El naixement del solerisme com a implacable força emergent és l'esser o no esser, "l'únic" futur del PP a Mallorca.

ΩΩΩ

Pere Felip Buades (Coalició Republicana): El principal problema de Palma radica en la crisi econòmica que pateixen la petita i mitjana empresa motivada per la manca de doblers dels ciutadans. Això passa perquè els beneficis que genera la indústria turística, en lloc de repercutir en benefici del ciutadà, s'aprofita fora de les illes.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

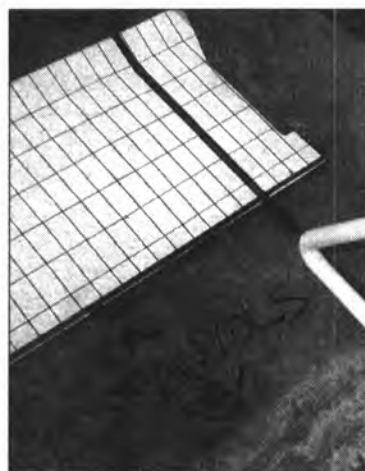
• Sabíeu que la programació local de les ràdios estatals es troba fèrriment controlada des de Madrid fins al punt que no tenen autonomia ni per introduir-hi un programa de quinze minuts pel seu compte? La censura centralista, ara, té màscares més tècniques (encara que, quan en Franco, solien també dir allò de "por razones técnicas...").

• Per això, ens dol veure el president Cristòfol Soler i el batle de Marratxí, Martí Serra, els quals, convidats per Diego Garcedo, que és el director de Ràdio Nacional d'Espanya, i el delegat del Govern espanyol, Gerard Garcia, es deixaren fotografiar somrients a la inauguració del nou repetidor que Ràdio Nacional d'Espanya va inaugurar el passat dia 22 de gener, que multiplica per cinc la potència d'aquesta ràdio forastera. Una ràdio que espanyolitza tant com pot el nostre poble. Afortunadament, el nostre poble no és beneït, i de cada dia escolta més les emissores catalanes que ens arriben de més enllà de la mar.

• Mentrestant... Ni una emissora en català a Mallorca. Si això no és colonialisme, que vingui l'Esperit Sant i ho digui.

• Segons el nou Codi Penal (aprovat també per CiU, EU, etc), els insumisos quedaran inhabilitats per a ser funcionaris. L'Estat espanyol vol assegurar-se, de pas, el control d'un peça clau: els funcionaris.

• El nostre col·laborador Miquel López Crespí, al capítol publicat a L'ESTEL del 15 de febrer passat del seu serial "L'antifranquisme a Mallorca" ens descobreix que els feixistes, durant la guerra dels tres anys, assassinaren un bon grapat

Pintada de benvinguda que feren els Boixos Nois al sector del Gol Sud (tercera graderia) del camp del Barça, zona on estan els seguidors de l'Espanyol, el dia del derbi Barça-Espanyol, amb gols culers de Nadal i Oscar i un gol dels pericos espanyols.

de directores i periodistes de la premsa forana de Mallorca, com en Pere Reus i Bordoy, director del setmanari *El Felanitxer*, n'Ateu Martí, director de les revistes *Nuestra Palabra* i *Sotana Roja*, en Gabriel Buades d'Inca, col·laborador de les revistes *Cultura Obrera* i *Revista Blanca*, en Joan Montserrat i Parets de

Llucmajor, col·laborador de la revista *El Obrero Balear*, n'Aurora Picornell del Molinar, col·laboradora de la revista *Nostra paraula*, en Joan Mas i Verd de Montuiri, col·laborador de *Tribuna Libre Ciudadana* i *El Republicano*, en Miquel Duran i Rosselló de Manacor, director del setmanari *Nosotros*, que era nebot del batle de Manacor Antoni Amer i Llodrà de can Garanya, col·laborador de revistes de premsa forana i que també fou assassinat. Ja ho sabeu, amics directores i col·laboradors de diaris petits: si aquesta gent tan ufana i tan superba que comanda els pega la mala idea que els va pegar l'any 1936 altra vegada, estam en perill de mort violenta i cruel.

• Qui no es carregaren els feixistes fou es Mascle Ros, que era el director de la revista *Foch i Fum*, la qual cosa no deixa d'esser un misteri, donada la branca a destra i sinistra que va donar aquest setmanari durant unes dècades i que va deixar d'existir —naturalment— el juliol de l'any trenta-sis.

• Sabíeu que l'amor és l'únic esport que no s'ha de suspendre per manca de llum? Ω

La cadira de l'independentista cubà, Antonio Maceo

EL LOBBY PER LA INDEPENDÈNCIA reclama als partits polítics que tenen representació a l'Ajuntament de Ciutat que retornin al govern de Cuba la cadira del líder de la independència de Cuba, Antonio Maceo Grajales (1845-1896), que el general Valerià Weyler Nicolau (1838-1930) va dur a Mallorca l'any 1896 com a botí de guerra i com a fruit de la rapinya colonial.

Ara que ens acostam al centenari de la independència de Cuba (1898), una bona manera que tenim els mallorquins de celebrar l'efemèrides és: primer, retornar als patriotes cubans un símbol de la seva independència; i segon recordar tots aquells catalans, valencians i mallorquins que van lluitar vora els cubans contra l'exèrcit espanyol d'ocupació: José Martí (fill d'un sergent valencià de l'exèrcit espanyol), Bartomeu Masó, Josep Miró, Ramon Pintó... Això contribuirem a netejar la mala imatge deixada pel carnisser general Weyler qui els mesos que fou capità general de Cuba (febrer 1896 - novembre 1897) es va caracteritzar per posar en pràctica una política genocida preludi dels camps d'extermini nazis de la II Guerra Mundial. Ω

La cadira d'Antonio Maceo.

HAN DIT...

Llorenç Capellà, escriptor i periodista: No hi ha qui els aguanti. I em refereixo a botifarres, mossons i neofeixistes que fent gala de la barra més supina, s'han posat a teoritzar sobre matèria lingüística i qüestió nacional. Són repetitius, mimètics. (...) Sempre són els de sempre: neofeixistes, mossons, botifarres i qualque foraster en actiu que quan no té a mà un equip, a Mallorca, com l'Espanyol, vessa la seva bilis antimallorquina en aquestes associacions.

LL. CAPELLÀ

ΩΩΩ

Miquel Alemany: Els tres caps de bou que es van trobar al predi de Son Corró, a Costitx l'any 1895, han tornat a Madrid, ciutat on són actualment. (...) Una vegada més, s'ha demostrat que les institucions del Govern de l'estat no escolten els mallorquins. Què caldrà fer davant aquests actes? Crec que hi hauria d'haver una manifestació per protestar davant aquesta humiliació que ha fet el Govern de Madrid, i acte seguit exigir pressions al Govern central.

ΩΩΩ

Miquel Mas, escriptor: Tot i a pesar de les revifalles de pessimisme que adesiara podem percebre quan feim un cop d'ull a la premsa local, no hi ha cap mena de dubte que la llargària dels mostradors de llibres que s'exposen a la Sala Corbada de s'Escorxador, si més no, són prou motiu per encoratjar-nos.

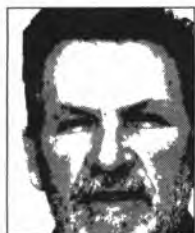
ΩΩΩ

Maurizio Calenti, director general de formatges *El Caserío*: És possible vèncer la insularitat.

ΩΩΩ

Josep Fauli, escriptor i periodista: Només el vot nacionalista pot defensar Catalunya, perquè només aquest vot, més enllà del dilema fals dreta-esquerra, no considera Catalunya un mitjà sinó una finalitat.

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

La campanya dels bisbes

El títol complet d'aquest escrit és «La campanya dels bisbes o la incapacitat de l'Església catòlica per acomodar-se a la modernitat». També ho hauria pogut subtítular «L'estructura reaccionària de l'Església catòlica».

A la contesa electoral del 3 de març, l'Episcopat espanyol ha deixat anar molt clarament el seu missatge: que els electors no votin aquells partits que donen suport a l'avortament. És a dir, que l'Episcopat es treu la careta democràtica i mostra una altra careta que s'assembla més al seu autèntic rostre. Conscientment i meditada, l'Episcopat hispà fa campanya contra els partits clàssics de l'esquerra, i es mostra clarament a favor del **Partido Popular**. Però, amb el seu gest, l'Episcopat deixa veure quina és la ideologia profunda de l'Església Romana. En base a una **moral eterna**, s'atreveix a desautoritzar una llei votada al Parlament espanyol, una llei segons la qual en alguns supòsits **deixarà d'ésser penalitzada la pràctica de l'avortament**. Aquests bisbes –i l'Església Catòlica– no accepten el principi fonamental del sistema democràtic: **que les lleis han d'expressar la voluntat de la majoria**. Els Bisbes catòlics entren en campanya dins el joc democràtic, però, per pròpia essència, neguen validesa al concepte de la **VOLUNTAT GENERAL**. Només donen per vàlides les lleis votades a un parlament democràtic, si i solament si no entren en conflicte amb el dogma oficial catòlic. Els bisbes hispans, el Papa de Roma i tota l'Església catòlica, segueixen amb una sobreestructura ideològica pre-moderna i pre-democràtica, per no dir reaccionària. Per no sobrepassar el que és un article de periòdic, me limitaré a fer unes breus con-

sideracions sobre el tema.

1a. **L'estructura política de l'Església de Roma actual es manté ancorada als seus orígens**. Es correspon amb una societat monàrquica i aristocràtica. Les diverses reformes de l'Església catòlica han estat reformes d'acomodació al món modern, però sense canviar l'estructura monàrquica i aristocràtica profunda sobre la que s'aguanta. Els bisbes no són elegits pels cristians de les seves diòcesis, sinó que són nomenats arbitràriament pel Papa de Roma (Nomenats, o cessats, si així ho decideix el Bisbe de Roma). El nou Papa no és elegit per la comunitat mundial de catòlics, sinó per uns cent-trenta cardenals; cardenals que, a la vegada, havien estat escollits a lliure voluntat pels Papes anteriors. **Com a l'època medieval, els fidels catòlics d'ara, per molt demòcrates que es considerin, continuen éssent considerats súbdits del Pontífex Romà.**

2a. La filosofia que sustenta la ideologia de l'Església Romana continua essent el tomisme. El neotomisme que ells en diuen. En Tomàs d'Aquino és home del segle XIII; un home medieval, d'una època medieval, aristocràtica i monàrquica, d'una Església medieval. Tinc a les meves mans un llibre d'Història de la Filosofia, l'autor de la qual és En Friedrich Klimke (Klimke-Colomer, per a la versió espanyola), jesuïta, professor a la Universitat Gregoriana de Roma. Era el llibre per a la formació dels jesuïtes (i d'altres frares, segurament). En Klimke no només es declarava tomista, sinó que recull la denominació els Papes donaren a aquesta Filosofia, la de *Philosophia perennis*, Filosofia perenne, la que mai passa, la que conté la veritat eterna. A aquest llibre d'Història de la Filosofia, els sis-

temes filosòfics posteriors al segle XVI són presentats sota el títol genèric d'*errores modernos*.

3a. **Intel·lectualisme moral**. La ideologia de l'Església Romana és expressió de la seva estructura política. És incapaç de trencar amb el seu passat ideològic. Durant el primer mil·lenni, la filosofia "cristiana" va ser la de Plató-Agustí; a partir del segle XIII, la filosofia catòlica oficial serà la d'Aristòtil-Tomàs d'Aquino. On podria pensar que hi ha una gran varietat de filosofies catòliques romanes. Però el fet real –i el tema que ens interessa– és que es dona una línia filosòfica ininterrompuda que vas des de la tríada reaccionària –En Sócrates, En Plató, N'Aristòtil– passant per N'Agustí d'Hipona i En Tomàs d'Aquino fins arribar a l'època actual. El Tomisme no va significar la negació de l'agustinisme, sinó la continuació. L'Església Catòlica Romana contemporània no ha fet sinó reforçar l'intel·lectualisme moral iniciat p'En Sócrates fa dos mil cinc-cets anys. L'intel·lectualisme moral sosté que hi ha unes idees morals eternes –la Llei Eterna d'En Tomàs d'Aquino– que poden ésser conegudes amb l'ús natural de la intel·ligència humana, de manera semblant al coneixement de les idees geomètriques o aritmètiques. N'Agustí i En Tomàs entenen i declaren que aquestes veritats morals coincideixen plenament amb el dogma cristià com a veritat moral, com v.b. els deu manaments de les Taules de la Llei. En guerra ideològica contra els "moderns" i contra el reformadors "herètics", l'Església de Roma va declarar dogma de fe la infal·libilitat del Papa en matèria de fe i de moral. Segons aquest pensament, l'Autoritat de Roma no solament disposa de la veritat moral per la garantia de la veritat

revelada per Déu –la Bíblia–, sinó el pur exercici intel·lectual dels "doctors" demostra la bonesa eterna de la seva "ciència".

4a. **Continuen negant el principi de llibertat de consciència**. Establerta la llei moral eterna, entenen que aquells que incompleixen la llei pequen bé per ignorància, bé per malícia, o per ambdues coses a la vegada. L'Església de Roma no se satisfà amb les condemnes morals; si pot, combat el "pecat" amb penes físiques; des de sempre s'ha volgut assegurar contra el mal amb la destrucció del pecador, si s'esqueia. A En Jordano Bruno el condemnaren a la foguera per pecat intel·lectual, perquè persistia en les seves tesis panteistes. Respecte a les jovenetes que s'atreveixen a avortar sigui pel motiu que sigui, castigarien el seu pecat amb penes de presó, si poguessin.

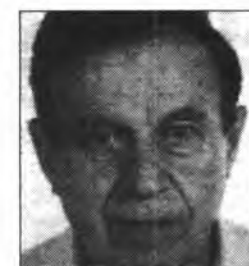
5a. **L'Església de Roma només accepta la prova de les armes**. En Guillem d'Ockham va demostrar la inconsistència de l'aristolisme-tomisme. En Galilei, la inconsistència de la Física aristotèlica. Fou de bades; l'E. Romana va "prendre mesures" de manera que les Universitats –absolutament catòlico-romanes– continuessin ensenyant la No-Ciència de Roma. La derrota del Poder de Roma no va venir dels centenars i centenars d'humanistes reformistes o dels savis que volien desenvolupar la nova ciència. La primera gran derrota de Roma va venir de les armes dels prínceps alemanys que varen donar per bona la Reforma d'En Martí Luter. Reforma que, entre altres novetats, establia la llibertat de consciència com a principi fonamental i irrenunciable de l'home cristià. A Worms, En Luter, quan se li exigia que es retractés va fer la famosa resposta: **"...la meua consciència és captiva de les paraules de Déu. Revocar qualsevol cosa, no puc ni vull. Perquè actuar contra la pròpia consciència no és ni segur ni honrat..."** Va ser el **NORD** que s'alliberava de Roma. Fou la primera victòria contra la submissió intel·lectual i moral. Ω

HAN DIT...

Sebastià Vives, Cala Millor: **I si el foraster major "del Reino" es vol tornar a ofendre, que s'ofengui. El castellà per a mi i per a molts d'altres, malgrat no ho proclam públicament, és una llengua estrangera, d'un altre país. És una llengua oficial i com a funcionari estic obligat a conèixer-la, fins i tot a ensenyar-la, però per imperatiu, i no mental.**

ΩΩΩ

Miquel Julià, escriptor i músic, sobre la negativa del PSM a fer coalició amb UM a les eleccions de dia 3: **Sempre és lamentable que els interessos i punts de vista particulars a aquestes illes massa sovint prevaleixin sobre els generals i que la divisió entre les illes i les seves forces nacionals quasi sempre entrebranquin la seva reixida nacional i ensem deixin el camp lliure a les forces estatals desplegades sobre la nostra nació.**

M. JULIÀ

ΩΩΩ

Pere Gil, glosador:

*S'home més beneït del món,
d'ignorància supina
i de llengua viperina,
és en LUIS Mª ANSON.*

*Si per voltros és "non grata"
trobat que el tractau massa bé,
per mi no és més que una rata.*

*Ja ho diu en Tomeu Bartola:
"De nit, podria anar a escola".*

**Senyalitzacions
BAIMA**

RÈTOLS LLUMINOSOS
SENYALITZACIONS
TANQUES PUBLICITÀRIES
DISSENY PER ORDINADOR
DECORACIÓ EN NEÓ
AEROGRAFIA • GRAVATS
EXPOSITORS I CLAUERS

C/ Alfèrez Gralla Lladó, 42 • Tel. i fax 75 16 20
07004 PALMA

**TRACTAMENT D'AIGUA
HIDRÀULICA I ELECTRICITAT**
Solucionam el seu problema
de salinització i descalcificació

General Weyler, 46 • Tel. 79 51 77
Pla de na Tesa (Marratxí)

**TENNIS
SON RIGO**

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). II part

1936-39: la dreta feixista contra l'esquerra (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Alguns intel·lectuals feixistes: els germans Villalonga

L'escriptor Jaume Pomar, en el seu llibre *El meu Llorenç Villalonga* (Editorial Moll, pàg. 45) descriu, quan parla de la revista *Brisas*, el món elitista i refinat en el qual estaven immersos els germans Villalonga, ben lluny del sentir del poble treballador mallorquí. Més que lluny, a les antípodes dels problemes de fam, misèria i ànsies de justícia i llibertat que sacsejaven els sectors més dinàmics de la societat

Pere Capellà (Mingo Revulgo), exemple cabdal d'intel·lectual mallorquí d'esquerra

mallorquina compromesos amb la República, el socialisme i el comunisme.

Jaume Pomar explica (pàg. 44) sobre Llorenç Villalonga: "Durant els anys de la República es començà a emprar l'electroshock, que Villalonga considerava un bon mètode per guarir les depressions profundes i les fortes tensions emocionals". I, mentre el feixisme anava preparant la sagnant repressió del poble mallorquí, ell, despreocupat per tota qüestió solidària que fes referència al nostre poble, escrivia a *Brisas*, com ens diu Pomar (pàg. 45): "Parla d'un turisme refinat, artístic, paradigmàtic d'una vella civilització europea que ha iniciat la seva decadència... A la revista, les seves fotografies, articles, dibuixos, poemes, es barregen amb receptes de cuina o de rebosteria selecta, consells de bellesa, d'urbanitat o de sentit comú (com la recomanació de portar sabates marrons amb vestits del mateix color i no dubtar al respecte), notes de societat estrafolàries,

modes, esports, etc".

Llorenç Villalonga pren una posició activa en defensa del feixisme i el nou ordre sorgit de l'eliminació física i política de l'esquerra. Pel febrer del 37 són virulentes les seves col·laboracions a *Radio Mallorca*. Per a veure un exemple de la seva dèria anticatalana i antimarxista cal llegir "Fascismo y Fronteras", publicat a *Última Hora* (18-II-37) i reproduït a *Cien años de Última Hora*, (Vol. I, pàg. 422).

Els germans Villalonga atiren també l'odi vers el Principat i la catalanitat de Mallorca. Josep Massot i Muntaner, en l'obra citada (pàg. 212), escriu: "El 'Manifest dels catalans' es convertí en una autèntica obsessió per als feixistes i per als no feixistes mallorquins, atats per Llorenç i per Miquel Villalonga, els quals durant el mes d'agost de 1936 expressaren públicament a la premsa de Palma el menyspreu que sentien envers la cultura catalana i envers els intel·lectuals que s'hi consideraven compromesos, amenaçats de mort o d'estranyament si no canviaven de rumb i s'adherien a la nova Espanya".

Miquel Villalonga és nomenat (octubre de 1936), per part dels botxins del poble mallorquí, *Jefe de Prensa y Propaganda, Radio y Censura en la Comandancia General de Baleares*. Virulent, ataca els defensors de la catalanitat de les illes. Massot i Muntaner reproduïx alguna citació de Miquel Villalonga: "No sé acumular ahora los reproches y advertencias que durante cinco años de mentida libertad impedisteis que os dirigiera". Tenia el cinisme d'adreçar-se als "escriptors de valia" que quedaven "en nuestro mundo provinciano" i els demanava que continuassin "colaborando en nuestros periódicos locales", perquè convenia "dar la sensación de una absoluta normalidad" i no calia que tot hom cantàs "las excelencias de nuestra revolución nacional-sindicalista": qui volgués podia descriure la bellesa d'un llibre, l'elegància d'una dona o l'harmonia d'un panorama... (Els escriptors i la guerra civil..., pàg. 217).

Antoni Nadal diu de Miquel Villalonga: "...a partir de 1934 esdevingué l'ideòleg més considerable del feixisme a Mallorca...", i "L'octubre de 1936, la seva formació intel·lectual el

portà a dirigir el Gabinet de Premsa, Ràdio i Censura de la Comandància, càrrec mitjançant el qual va fer algunes campanyes anticatalanistes, entre d'altres". Article "Miquel Villalonga" (*Memòria Civil*, 6-VII-86).

Antoni Nadal també és autor del treball "Els articles de Llorenç Villalonga", aparegut a la revista *Randa* (núm. 33, pàgs. 65-130), on podem constatar com el feixisme de Llorenç Villalonga perdura, segons pròpies declaracions, des de l'any 1934 fins al

"Nos cabe el orgullo, a mi hermano Miguel y a mí, de haber representado siempre la resistencia anticatalana en Mallorca." (Llorenç villalonga, *El Día*, 7-VIII-36.)

1966. Escriu Antoni Nadal: "No obstant això, l'afecció de Villalonga pel feixisme ja venia d'abans: qui ho vulgui comprovar ho pot cercar en 'Centro' (Palma 1934) i en la col·lecció d'*El Día* de la Segona República. D'altra banda, l'afecció degué perdurar, perquè al final de l'any 1966 l'escriptor i psiquiatre, no s'estava de confessar que 'mi carnet [de falangista], que conservo, perteneix a 1936', i que 'ahora más que nunca, después de la Ley Orgánica que se votará el día 14, estoy donde estuve en 1936'" (pàg. 65 de l'article abans esmentat). I més endavant (pàg. 71) continua: "En realitat, seguint la caracterització ideològica dels règims totalitaris exposada per Manuel Ramírez, el feixisme de Villalonga es basa en l'espanyolisme, en l'antiliberalisme, en la concepció jeràrquico-autoritària de la vida i en la concepció 'harmònica' de la realitat política, social i econòmi-

ca: 'Nuestra gran afirmación [...] es el nacionalsindicalismo. Así lo ha visto el genio del Caudillo y ante la voz de Franco no cabe discusión posible: Una patria (España), un Estado (nacional-sindicalista), un Caudillo (Franco). La situación no puede ser más diáfana'".

Pel que fa al conegut anticatalanisme dels germans Villalonga, l'historiador Antoni Nadal concreta (pàg. 76 de "Els articles de Llorenç Villalonga en temps de guerra"): "L'anticatalanisme de Llorenç Villalonga va anar augmentant progressivament d'acritud fins a assolir el paroxisme durant els primers mesos de la guerra, quan l'anticatalanisme va esdevenir consubstancial amb l'establiment del règim totalitari: 'Nos cabe el orgullo, a mi hermano Miguel y a mí, de haber representado siempre la resistencia anticatalanista en Mallorca'".

Bartomeu Mulet Trobat parla també del paper repressiu dels germans Villalonga (vegeu revista *Lluc*, núm. 784 pàg. 27), en referir-se a les depuracions i assassinats de mestres mallorquins: "Els germans Villalonga, el Prevere i Director de l'Institut Bartomeu Bosch, foren responsables de la depuració, o personatges com Joan Capó, que inicialment hi participaren i que posteriorment en foren víctimes d'aquests afers".

Com expliquen Francesc Tur Balaguer, R. Carbonell, M.L. Lax i M. Ocio Villar ("La repressió franquista a Palma"): "Els presoners eren internats al castell de Bellver, al fort de Sant Carles i fins i tot hagué d'habilitar-se un magatzem de fusta, Can Mir, situat on avui es troba el cinema 'Augusta'. Al magatzem-presó de Can Mir hi havia un nombre de presoners que oscil·lava entre els 700 i els 1.000. Les condicions higièniques eren molt dolentes i la qualitat del ranxo ínfima. Al vespre tenien lloc les crides de presoners 'posats en llibertat'. Posteriorment els assassinaven a una vorera del camí".

Escriptors mallorquins demanen l'entrada dins Falange Española

El reialme del terror, ajudat pels germans Villalonga, s'instal·lava a Mallorca. I, com explica Jaume Pomar al seu llibre (pàgs. 48-49), arribava també

HAN DIT...

Joaquim Molins (CiU): L'estat espanyol se'n duu cada any de Catalunya prop d'un bilió de pessetes que ja no tornen. Aquest bilió, que suposa més del 60% del pressupost de la Generalitat, bastaria per pagar el deute de 15 anys i amb els doblers que sobrien encara es podria fer el TGV de Barcelona a la frontera francesa.

ΩΩΩ

Jaume Santandreu: Quan deman la independència de la meua terra no somni un país sense lladres, bandejats, escarabasses, estafadors, polítics o capellans. Només esper, simplement que els doblers robats al meu poble restin aquí.

J. SANTANDREU

ΩΩΩ

Hèctor Hernández (Ateneu 31-D): És ridícul que l'exèrcit espanyol faci honors a la bandera —o com aquella carta, al pal de la bandera— del país que té ocupat. És il·lògic, per no dir "provocador", que una bandera invasora faci honors a una bandera o al pal d'una bandera invaïda.

ΩΩΩ

Planas Sanmartí, periodista: El diari ultranacionalista espanyol ABC va dedicar la seva portada d'ahir (1.II.96) a declarar la independència de Catalunya. Una foto dels jugadors i seguidors del Numancia davant l'ajuntament sorià recolzava aquest titular: *España, pendiente de otra gesta numantina*. Atès que Catalunya no espera la gesta del Numancia, sinó la del Barça, cal deduir que, segons l'ABC, Catalunya no és Espanya.

ΩΩΩ

Miquel Payeras, periodista: El gonellisme aprofita aquests dies la feblesa del PP per intentar esbucar la política lingüística del president Cristòfol Soler. Per atacar-lo, no s'estan d'utilitzar les manobres més brutes. Les maneres nazis tornen aparèixer a les Balears.

l'hora de les girades de casaca i les traïdes a la democràcia i a la catalanitat de les Illes. Vegem la posició d'alguns dels intel·lectuals més destacats d'aquella època: "L'Escola Mallorquina era altament conservadora en matèria artística i, arribada l'hora, salvant les honroses excepcions de M. Ferrà i S. Galmés i potser algun altre, reclosos en un digne exili interior, pogueren demostrar que també ho eren en matèria política. Els exemples que podríem adduir, en actituds vitals o literàries, van de Ll. Riber fins a Maria Antònia Salvà, passant M. Forteza, G. Cortès i diversos regionalistes que demanaren l'entrada en bloc dins *Falange Española*, a la qual cosa el Cap de Falange provincial, Alfonso de Zayas y Bobadilla, el sinistre marquès de Zayas, contestà que cada cas seria estudiat de manera individual".

Pere Capellà, exemple cabdal d'intel·lectual mallorquí d'esquerres

Completament oposat als casos de compromís falangista i dretà dels germans Villalonga, ens trobam amb l'exemple, cabdal per a tot intel·lectual d'esquerres, de Pere Capellà. Mestre d'escola, oficial de l'exèrcit de la República, fins al darrer dia de la seva vida representa una síntesi perfecta d'activista cultural al servei del poble, sempre compromès amb la seva terra i la seva cultura. En l'època en que personatges del tipus Pere Deyà, Francesc Fiol Juan, Gaspar Sabater Serra, Josep Rosselló Ordinas, Melcion Rosselló Simonet o els esmentats germans Villalonga, etc, manifestaven "la seva adhesió absoluta al *Movimiento*" (Bartomeu Mulet, "*Repressió franquista contra el magisteri a Mallorca*", revista *Lluc*, núm. 784, pàg. 27), Pere Capellà estava completament lliurat a la tasca de mantenir sempre ben alta la bandera de l'honestetat, la defensa d'unes creences i un principis de justícia i llibertat. A la pàgina 30 del treball citat podem llegir: "Era d'Esquerra Republicana [Pere Capellà], feia de sabater i anava a l'Escola Normal en bicicleta. Del 35 al 36 va fer de mestre a Montcada i a Sants, i per recomanació de Companys, després d'haver-se pogut escapar de Mallorca el juliol del 36 dels matons d'Algaida, va ocupar plaça de mestre a Sant Andreu i posteriorment va exercir també

de mestre a Guadalajara, però s'apuntà a l'Escola Popular per ésser militar en el bàndol republicà. El 1940 fou condemnat a 20 anys de presidi, recuperà la llibertat i es va instal·lar a Montuiri. Va morir molt jove. De fet el pecat que havia comès Pere Capellà era la seva significació revolucionària i la seva militància en Esquerra Republicana. D'aquesta manera li feren pagar la lluita per l'alliberament individual i col·lectiu en què es va significar expressament en el període a què ens referim".

L'any 1980, l'OCB va editar el treball de Joan Miralles i Montserrat Vida i Obra d'en Pere Capellà (*Mingo Revulgo*), un llibre bàsic per a tot estudiós del nostre fet cultural. En aquesta obra imprescindible es poden trobar tota una sèrie de treballs de Pere Capellà quasi desconeguts fins ara per al gran públic. Entre d'altres, destacam: "*De la revolución chica de 'l'Estat Català'*"; "*Sobre la pena de muerte*" (impressionant manifest en contra de la pena de mort escrit [1935] just en el moment en què els senyors i botxins de la dreta mallorquina esmolaven les eines per al matança); "*Jo sóc català*"; "*Terra meua*"; els textos publicats a "*Mallorca Nova*" l'any 1937; "*¡Comaradas!... ¡Comaradas!...*"; "*Himne a Montuiri*", etc, etc.

Com va escriure Gori Mir a *Literatura i societat a la Mallorca de postguerra* (Ed. Moll, pàg. 104): "El més popular de tots els autors, dins la postguerra, fou En Pere Capellà. Tenia la vena, la intuïció dels grans autors teatrals; sabia moure els personatges -trets de la mateixa realitat- amb agilitat, harmònicament. Encara que el seu món sigui la pagesia, descriu i presenta la pagesia de la postguerra, més dinàmica, més desenvolupada. La facècia, gran protagonista de l'època, és un fet marginal dins les seves obres. Com en el teatre d'En Puigserver, l'humor brollava de les situacions reals, era la mateixa acció dramàtica la que provoca la rialla...". I, Antoni Serra ("*Presència de Pere Capellà, vint-i-cinc anys després*", *Última Hora*, 30-VI-1979): "Pens que el seu teatre, que va imaginar i escriure amb cura, hauria tengut un altre valor molt distint en un context normalitzat, que no el que li varen obligar a jugar dins la dictadura. Pere Capellà no escrivia 'teatro regional', sinó senzillament teatre...". Ω

N'Antònia Mayol de Sant Joan regenta un taller-acadèmia de tall i confecció a la barriada del Capítol, a Ciutat.

N'Elena Garcia va obrir ara fa setze anys la perruqueria Elena, a la plaça de l'Obelisc, de Ciutat.

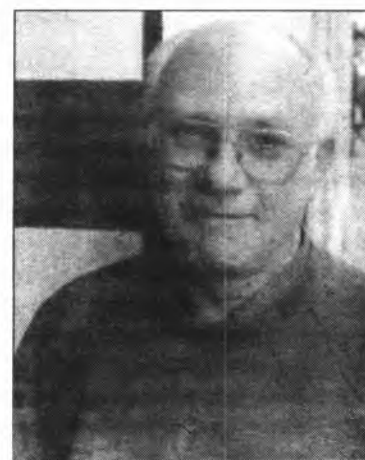
En Manuel Sánchez és un dels amos de CYMAR, una empresa ubicada a la barriada de la plaça de toros i que es dedica a la venda i reparació de maquinària d'hostaleria.

Na Maria J. Barrena de Madrid fa dos mesos que regenta la perruqueria Jesabel a la barriada de la plaça de toros de Ciutat.

En Miquel-Àngel Comes és un dels socis de l'empresa Gomez-Anderson, una empresa de llanterneria, calefacció i electricitat que té la seu prop de la plaça de toros, a Ciutat.

En Pere Lladó d'Esportes regenta des de fa trenta-dos anys el Taller Coliseu, a la barriada de la plaça de toros.

SERVEIS I MANTENIMENTS

JAUME BAUZÀ

Llanterneria • Picapedrers
Electricitat • Pintors

c/ Reina M. Cristina, 23 baixos
Tel. 75 49 43 Palma
Tel. mòbil 908 838 645

J Jani S.L.

SERVEIS DE NETEJA

Neteges d'obra nova • Vaixells
Neteja de sinistres • Neteja en general
c/ Trasmè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 15
07006 S'Arenal (Palma)

Masquait, S.L.

• Materials de Construcció
• Prefabricats Formigó • Transports
• Làmperes i Decoració

Oficina: c/ Ràpita, 43
Tel. (971) 65 01 23 / 65 24 32 / 65 04 12
Fax: 65 24 32 • 07630 CAMPOS

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Llucmajor

Telèfon 742768

DESTIL·LERIES

MOREY

AM

FÀBRICA DE LICORS

c/ 16 de juliol, 54
Polígon Son Castelló
Tel. (971) 75 67 07 - 75 69 79
Fax (971) 75 00 33
07009 PALMA DE MALLORCA

Aquesta és
l'autèntica
ESTRELLA
de Manacor

SYP
SERVICIO Y PRECIO
SUPERMERCADOS

ALIMENTACIÓ FLEMING, s.l.

Guillem Galmés, 17 • Palma 07004
Tel. 20 00 18 • Fax 20 15 08

Immigrant! Els teus fills són tan mallorquins com els fills dels mallorquins. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barri.

N'Antoni Cortès és l'amo de la Cristalleria Estada, al costat de l'Estació del Tren. Son pare va obrir aquest establiment ara fa trenta-vuit anys.

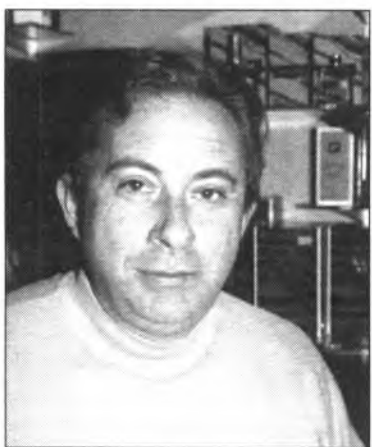
Na Pilar Pérez regenta des de fa trenta anys una botiga de queviures a la plaça Alexandre Fleming, de Ciutat.

Na Margalida Fernández de sa Pobla regenta des de fa vint-i-tres anys una perruqueria a la barriada del Capítol.

Na Maria-Dolors Montcayo de Ciutat Real regenta des de fa onze anys una botiga instal·ladora de sistemes, energia i telecomunicació just devora el Pont del Tren, a Ciutat.

En Mateu Serra regenta des de fa quaranta anys la Perfumeria Esperança, a la barriada de la plaça de toros. Ara vol tancar perquè des que han posat les grans superfícies i han incrementat la pressió fiscal el negoci no dóna per viure.

En Ramon Noguerola de Barcelona va posar ara fa vint-i-cinc anys la Impremta Taller Gràfic Ramon a la barriada del Capítol. Durant un bon grapat d'anys, aquesta fou una de les poques impremtes que imprimien en català.

En Francisco Solera de la Manxa va obrir ara fa deu anys la Cristalleria Hisol, a la barriada de la plaça de toros de Ciutat.

En Miquel Fortesa, que és fill de Na Margalida Sastre de Sant Joan, regenta el bar Bons Aires a la barriada de la plaça de toros.

Un president del Barça afusellat?

Senyor director:

En el darrer partit a casa del FC Barcelona, els de la penya de Daltebre vam veure molts adhesius que algú havia enganxat –suposem que de forma informal– dins les dependències del Nou Camp. Deien això: "El president del Barça a l'any 1936, Josep Sunyol i Garriga, va ser afusellat per Franco". Amb aquesta carta, i en no haver-nos en donat cap informació a les oficines del club, volem demanar si efectivament va ser afusellat un president del Barça l'any 1936. I si fou així, com és que ningú no en sap res? Com és que no s'ha recordat aquest president en el seixantè aniversari de la seva execució. Tan malament tenim la memòria els catalans que no podem recordar el mandatari de la primera associació cívica del país? **Joan Crivillé Mas** Ω

Nota de la redacció. En el número de L'ESTEL corresponent al primer de febrer d'enguany, hi ha un article que conta fil per randa l'execució del president del FC Barcelona.

CARTES

Andalú oficià

Sr. director:

1. *Voces andaluzas o usadas per autores andaluces que faltan en el Diccionario de la Academia Española*, de M. Toro y Gisbert;

2. *Atlas lingüístico-etnográfico de Andalucía*, d'A. Lorente y Gregorio Salvador;

3. *Fonètica y fonología andaluzas*, d'Antonio Llorente Maldonado;

Como la mayoría de inmigrante de Baleare zomo andaluze y no catteyano, ahí teney uttede tre razone pa combocà un Referendu pa modificá er Ettatuto de Baleare y proclamà oficià er andalú y no er catteyano.

Ettamo hartó que en la eccuehlah d'ettah islah ze enzeñe a pronnciá en catteyano. Enzeñá de una veh nuettro léxico y a pronnciá y eccebrí zi haze farta zegun nuettro azento peculià andalú. Cordialmente, **Juventú andaluza** Ω

Calúmnies, no

Protesto amb tota l'ànima per la difamació de què és objecte Karol Wojtyla en l'escrit del professor Joan Quetgles a L'ESTEL de Mallorca de l'1 de febrer de 1996. Com es pot ficar al mateix sac "aquesta gent tan ufana i tan superba" de l'Aznar i companyia i un fill de nació oprimida, denunciador de la injustícia i defensor dels drets humans, de la vida i la natura, i presentar-lo, tan frescament, com un enemic de Catalunya?

Altra cosa seria dir que potser hi ha prop seu mals consellers i ell té la feblesa imperdonable de ferlos cas. La crítica sempre és bona. La calúnnia és inadmissible.

Si el papa de Roma, en mots del professor Quetgles, "disposa d'una teranyina informativa que s'estén per tota la cristiandat i, si hi ha res que es belluga, al punt és informat", com és que no s'adona de com se'l ridiculitza i se l'escaixa a cada passa, en un i altre

mitjà de comunicació? Jo bé me n'adono, sense tenir Internet ni fax. M'ho trobo, ho llegeixo a diferents llocs, i m'indigno.

Però, que no s'imagini el professor que si parlo així és perquè sigui jo de nissaga "missaire". Vinc d'intel·lectuals catalans agnòstics, he estat molts d'anys amb els protestants, menyspreant el catolicisme, i a l'hora d'ara sóc cristiana ecumènica i estimo tots els Wojtyla i pastors protestants i patriarques ortodoxos i tota la gent que els acompanya perquè tots som creients en un únic Jesús de Natzaret, Salvador del món.

Fet i fet, no és estrany que s'irriti el món incrèdul, veient com perdura la seva crida a la conversió, en la veu tossuda dels seus seguidors, tant si són pontífexs com una altra cosa, i no s'acaba mai. **Maria-Eugènia Vidal i Güell**, subscriptora. Per molts d'anys els quinze anys! Ω

DE BONA FONT

La campanya gonella impulsada pels botifarres i forasters que compta amb el suport del diari de Madrid ABC, està donant un resultat inesperat que no tenien previst els seus promotors. De retruc, aquesta campanya ha recuperat l'ús popular de la paraula botifarra que havia caigut en un cert desús. Joaquín Cotoner, Antonio Alemany Dezcallar i Fernando Oleza, han aconseguit que tothom digui llamps i pestes contra els maleïts botifarres. Que nosaltres recordem, mai no s'havia escrit tant contra l'aristocràcia indígena venuda a Madrid: Antoni Serra, Pere Bonnin, Miquel Segura, Pere Fullana, Ferran Aguiló, Guillem Morro, Miquel Julià...

ΩΩΩ

Antoni Serra ha fet seixanta anys. Sota aquest pretext Coco Meneses va organitzar un sopar al Diplomàtic. Fins aquí res de l'altre món. El curiós comença quan entre els assistents hi havia el botifarra pudent Pep Gonella puput de cresta molla que va empear el bar amb la seva halitosi de mongetes podrides, Antonio Alemany. Això ha caigut molt malament entre els botifarres liderats per Joaquín Cotoner. Aquests estan fellons amb so puputarro ja que no li perdonen que s'assegui a la taula **con un rojo del fascio catalanista** que quan ha de parlar d'en Cotoner li diu Cotorrer.

A SERRA

ΩΩΩ

Mateu Morro, al seu discurs dels 20 anys del PSM celebrat a Lluç, també va trobar el moment oportú per investir públicament contra els botifarres.

ΩΩΩ

Euskadi, en comptes de votar partits espanyols com el PP o el PSOE, vota partits bascos. I bé que els va! L'altre dia la premsa es feia ressò que bancs i empreses de distribució s'instal·len al País Basc atrets per la política fiscal de rebaixar impostos impulsada pel Govern Base.

EP!!!

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

El nacionalisme més ferotge és el de l'Estat espanyol

El nacionalisme espanyol d'avui dia és un monstre amb dos caps: el de la dreta està farcit de centralisme, castellanisme, d'ordre, de moral hipòcrita, de rigor, de força... El de l'esquerra, d'andalusisme, de "zoí espanyol", de tribalisme hutu o tutsi, de canibalisme econòmic, d'esclafament cultural... plena, ben plena de bons vivants.

Aquest nacionalisme espanyol, el primer objectiu del qual és espremer tot allò que té a la seva mercè en matèria econòmica, cultural, social i política, ha convocat eleccions per al proper dia 3 de març. Idò bé, per aquells que ho vulguin veure, serà una bona ocasió per comprovar això que he dit. Veurà que malgrat totes desmesures protagonitzades pel líder de l'esquerra nacionalista espanyola/andalus, encara obté una bona grapada de vots, els vots dels seus parroquians, vots depositats a les urnes de tot l'Estat espanyol per persones que, demogràficament són en la seva immensa majoria provinents del sud de l'Estat espanyol. Els felicit. Ells demostren una gran coherència i respecte tribal. Voten nacionalisme espanyol /andalús, per damunt de raonaments més o menys demostrats, per votar a favor de la immoralitat i de la corrupció.

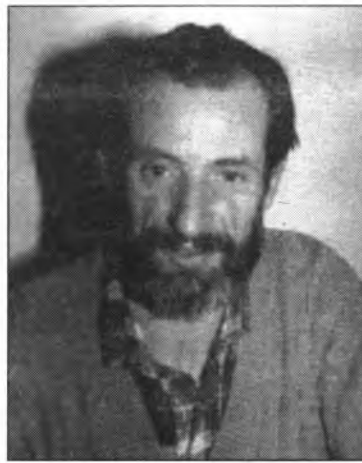
Veurà que el líder de la dreta aconsegueix molts de vots de tots aquells que volen recuperar el rol econòmic que es recapta a tot l'Estat espanyol, illes Balears i Canàries incloses, que des de fa catorze anys es desvia cap a Andalusia, que abans es desviava cap a Castella, que és ampla i profunda. A tots aquells nostàlgic d'antany, s'hi afegixen els d'enguany, que desitgen disfru-

tar de les prebendes econòmiques que l'Estat espanyol obté de l'explotació de les nacions perifèriques no castellanes, no partanyents a les famílies tribals del centre i del sud, de dretes o d'esquerrres que encara estan despistades i no són conscients de quina nació és la seva.

Són una excepció, en aquest cas, els votants conscienciats dels territoris ocupats per l'Estat espanyol de la Catalunya estricta, d'Euskadi i els de les illes Canàries. És el més clar exponent de la síndrome d'Estocolm la població autòctona de les illes Balears, del País Valencià i de Galícia, els quals no desperten del seu somni, i segueixen tirant còdols damunt les seves teulades. Aquests pobles no són capaços de votar els seus propis partits, els seus propis interessos, la seva pròpia cultura, la seva pròpia llengua. Són uns pobles que voten el seu contrari.

Què és això? Massoquisme, incultura, desconeixement, manca d'estimació? No ho sé. Allò que sé és que, a diferència de les tribus castellanes, andaluses, canàries, catalanes, euskaldunes... la nostra tribu no estima els seus avantpassats, no té respecte cap als seus majors, li manca la vergonya necessària per anteposar a la por el sentit de disciplina i la voluntat per enfrontar-se a la comoditat i al passotisme.

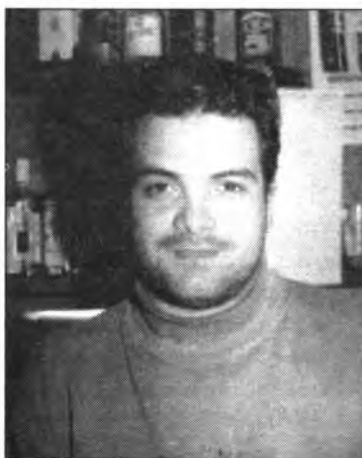
Tot això "justificarà", una vegada més, el fet que no surti cap diputat per representar els interessos de Mallorca i dels mallorquins al Congrés de l'Estat espanyol, i que els partits independents mallorquins, el fi dels quals és defensar Mallorca, obtinguin tan pocs vots. **Pere Felip Buades**, cap de llista al Congrés dels Diputats per Coalició Republicana Ω

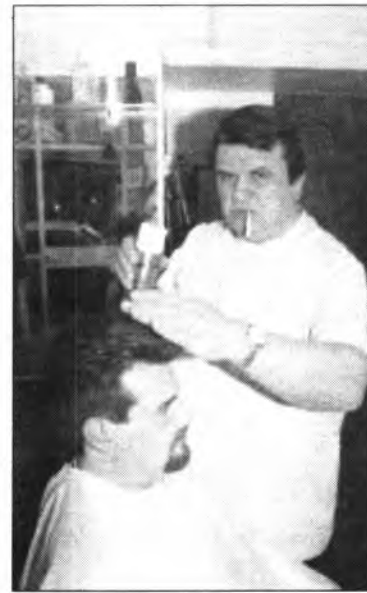
En Jaume Bauçà de Son Cervera fa tres mesos que ha obert un local a la barriada del Capitol, dedicat a la construcció, llanterneria, sistemes elèctrics i tot allò que fa falta per construir cases.

N'Oscar Babeau de Bons Aires fa tres anys que té una botiga de telèfons mòbils Moviline. Ven i arregla telèfons mòbils i faxos a la barriada del Capitol.

En Manuel Guillem fa quatre anys que regenta el bar Balmes. Despatxa tapes, berenars a 225 pessetes i menús a 700.

En Pep "Mendai" de Sant Joan regenta un barberia conjuntament amb en Xerafi Prim a la barriada del Capitol. En Pep és un dels barbers de més pes de Ciutat.

Na Victòria Prohens de Campos fa vint-i-tres anys que té una botiga a la barriada del Capitol, a Ciutat.

Na Joana Maria Miró és la madona de l'Elèctrica Nyegos al carrer Jaume Balmes de Ciutat. Ven material elèctric i fa instal·lacions i reparacions.

HAN DIT...

Nicolau Llaneres, psiquiatra: La qualitat humana que més aprecii és el coratge intel·lectual. (...) Els meus herois de la vida real són els qui han trencat les tradicions de pensament com Darwin.

ΩΩΩ

Jaime Ferrer, degà del Col·legi de Notaris: Els estrangers, en general alemanys, estan comprant moltes cases rústiques.

ΩΩΩ

Josep Faulí, escriptor i periodista: El PP, quan es fa agent del reducte ultranacionalista espanyol, juga clarament la carta de tornar el català a les golfes.

ΩΩΩ

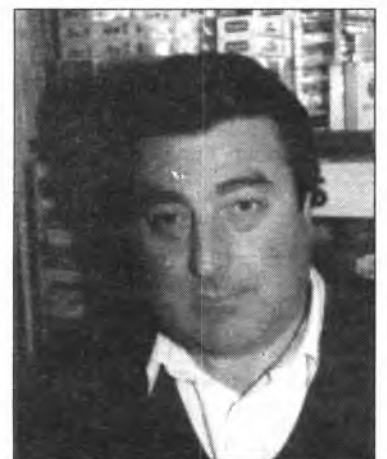
Xabier Arzallus: per descomptat mantinc com a meta final la independència del País Basc.

ΩΩΩ

José Agustín Goytisolo, escriptor: El català s'ha de protegir perquè el castellà és agressiu.

ΩΩΩ

Francesc Bujosa: La millor manera de salvar la llengua catalana és la unitat.

En Rafel Salillas és l'amo de l'estanc número 30, que està ubicat a la plaça Alexandre Fleming; un establiment que va obrir la seva sogra ara fa quaranta-cinc anys. Ven tabac i premsa escrita. És el lloc de Ciutat on es venen més ESTELS, només comparable amb la llibreria de Son Rapinya, on també se'n venen molts. El periodista Planes i Sanmartí, que viu a la barriada, és un dels seus clients habituals.

T MASSATGES ERAUPÈUTICS

Antoni Font Salvà
QUIROMASSATGISTA DIPLOMAT

dolors d'esquena • antistrès

telèfon 44 16 92

a s'Arenal (Llucmajor)
i a casa vostra

DI-SER

- Servei tècnic oficial PANASONIC d'aire condicionat
- Servei post-venda electrodomèstics i industrial
- Venda de maquinària industrial i bugaderia

PEDRO BENNÀSSAR

c/ Guillem Galmés, 20 baixos • Tel. 20 94 17
07004 Palma • Tel. mòbil 908 63 06 80

mobiliari de cuina i bany

TENDES:

Jaume Balmes, 46 • Eusebi Estada, 59
Tel. 20 63 79 • 07004 Palma de Mallorca

Mahatma Gandhi, el separatista (xv)

Ebullició política: autonomia i independència

El Mahatma prest trepitjà de bell nou l'escenari polític. El virrei, Lord Irwing, el féu cridar i, pel novembre de 1927, li comunicà la creació d'una comissió per reformar la Constitució. El Congrés la boicotejà amb èxit, ja que en aquesta comissió no havia estat convocat un sol indi.

Durant 1928-29 la situació política índia era prou caòtica. Al desembre, Sanders, cap de policia de Lahore, fou assassinat. Gandhi ho qualificà d'acte de covardia. L'assassí, Bharat Singh, per poc no esdevé un autèntic heroi nacional. El 8 d'abril de 1929 llançà un parell de bombes enmig de l'assemblea del Parlament de Nova Delhi i hi engegà trets de pistola. A Bengala —actual Bangla Desh, a l'orient de l'Índia—, zona baixa molt pobra i poblada, de majoria musulmana, sempre hi era tot molt fogós i radical i era el lloc on tenia la seva caserna general Suhas Chandra Bose, un radical amb el lema "Dau-me la vostra sang i us promet la llibertat". Semblava pròxima una guerra anticolonial. L'ala jove del Congrés, influïda per Bosa i Jawaharlal Nehru, exigia la independència àdhuc amb les armes. Preguntat Gandhi, s'hi negà i afirmà que resoldria totes les crisis amb la *satyagraha*. El Congrés féu un ultimàtum al govern colonial a fi que concedís l'autonomia interna (*dominion*) a l'Índia abans de 1930. Durant els primers mesos de 1929 Lord Irwin es veia desbordat pel terrorisme i les vagues. Els anglesos responien amb detencions en massa. A Londres, però, el partit Laborista assumeix un nou govern, amb el conegut amic de l'Índia, James Ramsey MacDonald, com a primer ministre. El virrei negocià amb els nous governants de Londres durant mesos i tornà amb una resposta positiva a l'autonomia. Es convocà la conferència de la Taula Rodona, on Gandhi i els dirigents del Congrés eren disposats a assistir. Però un aliança a Lon-

dres entre conservadors i liberals féu trontollar aquest projecte reformista, i el 23 de desembre de 1929 Lord Irwin anuncià que no podia pas prometre la conferència de la Taula Rodona al Congrés indi. Sota la presidència de Jawaharlal Nehru, el Congrés respongué unànimement exigint la plena independència i l'eixida de l'Imperi Britànic, anuncià la desobediència civil, una vaga d'imposts i la renúncia a càrrecs. Gandhi sabia que hom esperava que ell encapçalàs la *satyagraha*. Es retirà a meditar a la granja, car creia que la tensió era tan grossa que la situació podia degenerar en un bany de sang. L'Índia i el món esperaren sis setmanes amb els ulls posats en la cabaneta del Mahatma. Per fi Gandhi adreçà una carta al virrei on oferia negociacions i avisava del que faria en cas contrari. En la lletra deia que la dominació anglesa havia reduït milions d'indis a la misèria per culpa d'una explotació sistemàtica. Fins i tot hi havia un impost per la sal que afectava grans masses de pobres, per als quals era un producte de primera necessitat i que hi havien de pagar tres jornals l'any. "Aquestes injustícies esmentades —escrigué el Mahatma— es mantenen per dar suport a una Administració estrangera de la qual s'ha demostrat que és la més cara del món. Considerau el vostre propi sou —diu al virrei— és de 21.000 rúpies al mes, a banda d'altres entrades indirectes... Guanya més de 700 rúpies diàries davant la mitjana índia de menys de dos annas diaris. Així doncs, vós guanyau més de 5.000 voltes els ingressos mitjans de l'Índia. Us deman de genolls de considerar-ho. He triat un exemple personal per estampar una veritat penosa. El meu respecte per vós com a persona és massa gran per voler ferir-vos la sensibilitat. Sé que no heu de menester el vostre sou, i probablement el féu servir per a obres de caritat, però un sistema que preveu tal estructura s'ha guanyat a pols de ser desmuntat; i allò que val per al sou del virrei, val per tota l'Admi-

nistració... Us prec amb afecte de preparar el camí per superar tot plegat de seguida aquest mal i, per tant, per obrir una conferència real en igualtat de condicions. Ara bé, si no veieu cap possibilitat d'ocupar-vos d'aquest mal i malleta no impressiona per a res el vostre cor, el dia onze d'aquest mes emprendre el camí des de ma granja amb els col·laboradors escacients i transgrediré les disposicions de la llei de la sal... Depèn de vós, ho sé, intentar de frustrar el meu pla tot fent-me detenir. Esper que llavors hi haurà milers de persones amanides per seguir disciplinadament el meu exemple."

Com veieu, el text de la lletra traspuja lleialtat a fi que tothom, fins al darrer indi (o anglès) pugui tenir clares les raons exposades. És en un to correcte que crida a la millor part de tothom, per evitar malentesos (en la part, si més no, que al moviment no violent pertocui). Finalment es concretà en una acció exemplar, duta a fons. Sense lleialtat sols hi ha la jungla política que veiem a Madrid.

L'administració colonial espanyola als Països Catalans, Euskadi i altres nacionalitats peninsulars ens imposa peatge (imposts) en tot: des de les autopistes més cares d'Europa (la del Mediterrani, car a les Castelles i el Sud tenen autovies quasi totes gratuïtes); l'electricitat també més cara d'Europa (el lobby de les companyies elèctriques espanyoles és un terrible grup de pressió quasi feudal, tal com han denunciat sovint ecologistes i antinuclears), els telèfons més cars i dolents de tot Europa, etc, tal com ha denunciat, per exemple, ERC (llàstima que sols ho faci en eleccions!). Cal denunciar sistemàticament totes aquest corrupcions quotidianes a gran escala per part de Madrid, autèntica espoliació econòmica dirigida contra —bàsicament— la nostra economia productiva de l'Eix Mediterrani, per tal de pagar la seva burocràcia colonial, la gran Banca espanyola —vampirs de l'economia productiva mediterrània—, l'atrotinat

exèrcit d'ocupació i forces policials que, quan les Olimpíades, ja ens van demostrar ser capaces de detenir en pocs dies cinquanta independentistes catalans i sovint torturar-los (a les ordres de Roldán i Garzón), el clientelisme polític del Sud i el seu latifundisme estantís, etc.

Però sense un canvi de mentalitat entre els catalans, les mobilitzacions que ens calen seran impossibles i hauré de seguir pagant llurs borratxeres i suportant llurs insults i cops. Això, simplement, és indigne, i ja no sols una qüestió econòmica, política i repressiva, sinó un problema moral que ha menester de solucions també morals, espirituals; un canvi a fons del nostre nacionalisme vulgar i descohesionat.

Què ens ha de prendre més, per espavilar? De vegades hom entén perfectament perquè els jueus del gueto no oposaren cap resistència als nazis fins que ja era massa tard! I per què, llavors els resistents, hagueren primer d'atacar els propis jueus col·laboradors dels nazis que feien impossible que la gent del gueto s'adonàs de llur terrible situació real. I és que la mediocritat matussera de tants càrrecs "nacionalistes" sovint té molt de parentiu amb la "guàrdia jueva" del call de Varsòvia, la qual no sols no veien ni preparaven la pròpia defensa personal ans tampoc deixaven veure ni preparar la defensa de tota aquella pobra gent, duts com a xais a l'escorxador.

Mentre l'economia espanyola funcioni —gràcies, bàsicament, a l'economia productiva dels Països Catalans— ens poden insultar ("Cataluña, recuerda Sarajevo", etc), però ens "perdonaran la vida". Però el dia que l'economia faci figa, quasi segur que els catalans seran llur boc expiatori, ja que durant sempre n'han adobat el terreny. I, llavors, si Déu, Europa i l'objecció de consciència a Espanya no ho impedeixen, els psicòpates espanyolistes assajaran el tercer genocidi contra la nació catalana. (continuarà) **Jau-me Tallaferro** **Ω**

DE BONA FONT

El canonge Bruno Morey ha mostrat el seu llautó falangista que duia dissimulat. Molta feina tindrà Jaume Santandreu per treure de l'esquizofrènia colonial el seu amic fatxa. L'article espanyolista de Bruno Morey explica moltes coses, per exemple, la raó per la qual la llengua de les misses de la Seu és el foraster.

ΩΩΩ

El ridícul que ha fet en **Francisco Berga** ha estat memorable. Aquest cap de fava se'n va anar a Madrid a cercar el misser foraster Soriano Zorita perquè el defensàs. Quan aquest forasteret de la meşeta va desembarcar a les colònies resulta que va barrejar Palma de Mallorca amb Las Palmas de Canàries, i a més va confondre el seu defensat, en Berga, amb el president Soler.

ΩΩΩ

S'ha creat una Plataforma de suport a l'insubmís **Tomeu Martí** que ja ha iniciat una recollida de firmes.

T. MARTÍ

ΩΩΩ

A principis de febrer va morir el pare de **Joan Verger**. Miquel Verger de Son Palou. L'esquela publicada pels diaris estava escrita en llengua catalana. La pregunta que cal fer ara és: què fa Verger aplegat amb els botifarres d'en Cotoner? Veurem Verger fent d'home de palla i de missatge dels botifarres? Aviat sabrem la resposta.

ΩΩΩ

La premsa forastera de Ciutat ha fet campanya per tal que el nou hospital no es digui Son Llätzer. Raons? Vet ací com ho raonava un foraster a UH: **Ya veremos cómo evoluciona la palabra y cómo la pronuncian los peninsulares.** Un altre que s'hi ha afegit ha estat José Jaume: **Se me ha informado que en el África ecuatorial existe un dialecto cuya dificultad para hablarlo supera con creces la del chino mandarín.** A continuació J.J. va qualificar Son Llätzer de palabra "enrevesada" i ridícula.

NECESSITAM PROMOTORS I PROMOTORES DE
L'ESTEL
a Mallorca i a la resta dels Països Catalans
Tel. 26 50 05

Mallorquí! La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

Els negocis del rei

El saqueo de España, llibre que de moment no veurà la llum pública, contenia un capítol intítulat "Los negocios del Rey". I, si parlo en passat, és perquè segons les informacions de *El Mundo* (24.10.95), aquest ja ha estat suprimit per la censura feixista o el que és el mateix, per l'hereva d'aquesta: la borbònica.

Amb tot, cal preguntar-nos si el monarca no té res a amagar, per què ha calgut suprimir d'avanzada el capítol d'un llibre que encara no sabem si trobarem mai a les llibreries? Per què no han estat demandats els calumniadors i mentiders? Seguim: Com es poden treure de l'Estat milers de milions si no s'actua amb la complicitat d'empreses, banc i polítics? No es dedicarien Conde i De la Rosa a blanquejar els diners que amb total impunitat Prado i Colón de Carvajal, en representació de la monarquia, saquejava? A tot això, quin paper han jugat Felipe González, José M. Aznar, Julio Anguita i tota la llarga corrua de delinqüents amb immunitat parlamentària? No s'hauran convertit en vulgars encobridors i, alhora, "comissionistes" d'aquesta "villa y corte" imposada per Franco? No seran pas els ocellots espiatoris del rei? Absurditats? Veiem què deia Pérez de Ayala en el seu llibre intítulat *Escritos políticos*: "Pero el rey no podía rendir responsabilidades, porque un rey que responde deja ipso facto de ser rey. Ni podían responder los gobernantes, porque siendo todos ellos culpables del sometimiento y servidumbre a la iniciativa regia, o bien recababan para sí toda responsabilidad, lo cual les hubiera obligado a retirarse, todos ellos, de la vida pública, por dignidad, como que, a falta de hombres de gobierno, la monarquía habría llegado a su fin, o bien asumían el tanto de responsabilidad que les correspondía, lo cual hubiera sido dejar en evidencia al monarca, con el propio resultado, el fin de la monarquía."

I si a aquesta versió afegim la que donà Blasco Ibañez en el seu llibre *Por España i contra el rey* ens sortiran bastant bé els comptes: "Don Alfonso, que se titula 'rey moderno' y no espera heredar mucho de su madre, sólo ansía una cosa: acumular dinero. Gasta considerablemente más de lo que le proporciona la lista civil y como por otra parte no tiene la seguridad completa de que continuará siendo rey hasta su muerte, apela a los negocios para juntar una fortuna rápidamente. Por esto ha arriesgado muchas veces el prestigio de la monarquía comprometiendo, con la ligereza propia de su carácter en todos los negocios que le proponen. Pero deben ser negocios en los que no arriegue ningún dinero, aportando solamente a ellos su influencia personal."

Que aquest Borbó no té res a veure amb el seu avi? Segons els propis castellans, "de tal palo tal astilla", però tal i com apunta Pérez de Ayala en el seu llibre ja citat: "Los Borbones, como se sabe, son una familia francesa. Los propios franceses, después de larga experiencia a su costa, han definido esta familia diciendo que los Borbones nunca aprenden y nunca olvidan."

Tot plegat, demostraria que si algú va veure un bri de benaurança en la transició borbònica, és perquè, després de patir durant quaranta anys un càncer, era la pesta? Al capdavant, era una malaltia ja oblidada.

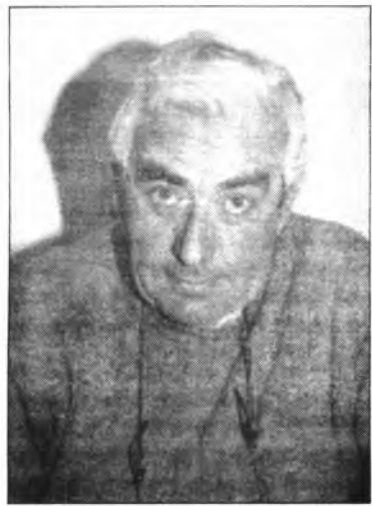
I, tanmateix, ambdues condemnen a mort. D'aquí que, ara que l'"imperio español" es troba en fase terminal, perquè no tenen cap relleu polític de prou talla per treure'ns del pou on ens han ficat i, d'altra banda, està per veure qui d'ells voldrà anar a la presó per salvaguardar la imatge de la monarquia, és urgent convocar sengles PLEBISCITS als pobles colonitzats pel Castellà i incorporar-nos, per dret, a Europa. **Santiago Espot, Front pel Plebiscit, deixeble del professor Carles M. Espinalt** Ω

DE BONA FONT

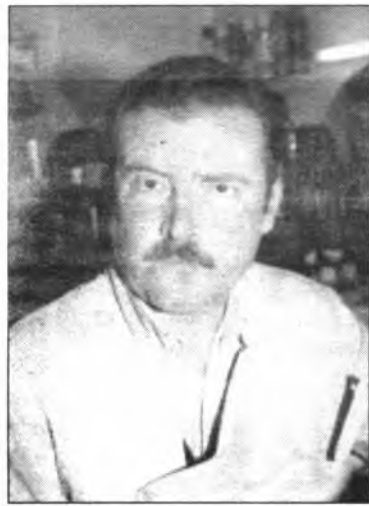
Ja tenim més notícies del gonzalista **Luis Cerdó**. L'estudi de doblatge on treballa està situat al carrer Balmes, es diu «3-D Video-Graphics. Imagen y Sonido» i està dirigit per un foraster de Madrid.

ΩΩΩ

Dies enrera ens férem ressò de l'article publicat a l'ABC pel canonge feixista i mallorquí renegat **Bruno Morey**. Atès les nombroses telefonades que hem rebut demanant més informació, ja que són molts els lectors que no s'acaben de creure la forasterada de "don" Bruno, ara en donarem més notícies. L'article es titulava *Mallorquines o catalanes*, fou publicat dia 20 de gener i entre d'altres coses afirmava: **Hace siglos Mallorca pertenece, y esto lo tiene a mucha honra el mallorquín, a España, cuya historia sabe como suya propia, y cuya lengua ama con auténtica pasión, reconociendo en ella uno de los vehículos culturales más fluidos y más ricos de toda la humanidad.** A continuació, envesteix contra el conjuro de una minoria, contra la llengua catalana: **Nunca en Mallorca habíamos hablado catalán; i els Països Catalans: Lo de los Países catalanes no tiene sentido, ni responde a la realidad, y que nunca nuestras hermosas islas mediterráneas, orgullo de España y epicentro de todo el movimiento cultural mediterráneo, nunca fueron islas de Cataluña.**

N'Antoni Canals de Sóller va obrir ara fa dos anys l'Agència de Viatges Canals, just devora la plaça de toros.

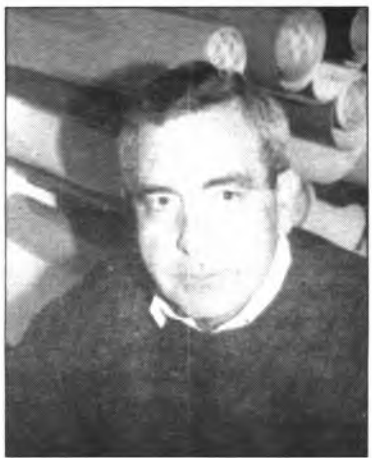
En Josep López és l'amo de la perruqueria López, a la plaça de toros. Son pare, al cel sia, va obrir aquet local fa quaranta-nou anys.

En Ramon Martorell ha obert, només fa dues setmanes, juntament amb uns socis, l'Agència de Viatges Meditours, al carrer Eusebi Estada, prop de Son Oliva.

En Xavier Domingo va obrir ara fa dos anys una botiga de copisteria i de venda de material d'oficina a la barriada de la plaça de toros.

En Josep-Baptista de Ceuta fa obrir ara fa tres anys un taller de retolació i senyalització a la barriada de la plaça de toros de Ciutat.

En Miquel Carbonell, que ja fa deu anys va obrir una botiga de fotografia i d'òptica a Son Oliva.

TABACALERA S.A.

Rafael Salillas Cañellas

EXPENEDORIA DE TABACS núm. 30

Pl. Alexandre Felming, 12 c/ Balmes, 65, 6-1
Tel. 75 42 91 Tel. 29 40 02
07004 Palma de Mallorca

CRISTALLERIA

HISOL

Jaume Ferran, 22 Tel. 20 77 40
Palma de Mallorca

Guarderia Infantil

MAFALDA

Obert tot l'any
de 7 a 20 h.
Servei propi de menjador

Reina M. Cristina, 60 baixos • Tel. 20 23 04
07004 Palma de Mallorca

PUGEN

L'Organització **Bosc de Balears** per plantar 400 oms als voltants del Pla de Cúber.

ΩΩΩ

La **Polícia Local de Palma**, que va fer una *redada* a Son Banya en què va incautar droga i va detenir set individus.

ΩΩΩ

Els 400 ciclistes que protestaren contra la contaminació, com cada any, anant de Campos fins a l'ermita de Sant Blai.

ΩΩΩ

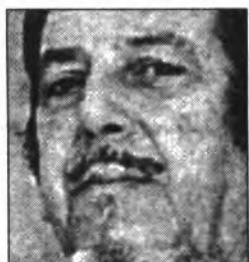
El CIM per crear una xarxa d'albergs i de refugis que recorrerà la Serra de Tramuntana.

ΩΩΩ

La **Oficina de Balears** a Brussel·les que obrirà el Govern balear el mes de març.

ΩΩΩ

Josep Mascaró Pasarius, que ha declarat que "cada poble té l'obligació de lluitar per mantenir les seves tradicions, lluitar per conèixer la seva llengua, i sobre tot per conèixer la seva història". Ara anam, sr. Mascaró! (perquè volem suposar que es refereix a Mallorca).

J. MASCARÓ

ΩΩΩ

L'Ajuntament de Santanyí que va aprovar per unanimitat l'esmena del PSM segons la qual la prova de llengua catalana serà obligatòria per entrar a l'Ajuntament.

ΩΩΩ

La candidata del PSM, Mª Antònia Vadell, per haver declarat: **Només votaré Aznar si concedeix la independència de Balears.**

ΩΩΩ

L'Ajuntament de Felanitx per aprovar la màxima protecció per a la costa de Felanitx.

ΩΩΩ

El PSM, per haver celebrat el vintè aniversari.

ΩΩΩ

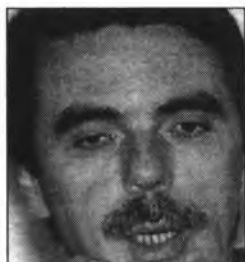
L'Ajuntament de Calvià per reforestar la serra de na Burgesa amb una sembrada de més de 10.000 pins.

DAVALLEN

El govern del PP a l'Ajuntament de Palma per endarrerir l'estació del tren al projecte definitiu del Parc de les Estacions.

ΩΩΩ

José Maria Aznar, que ens ha pres per beneits i ens vol fer creure que frenarà la instal·lació de grans superfícies i farà rebaixes fiscals a les petites empreses, com si no sabéssim que són la gran banca i les empreses multinacionals les que financen el PP.

J. M. AZNAR

ΩΩΩ

El comunista **Ignasi Riera**, que comparteix taula a les tertúlies d'Onda Cero de José Luis del Olmo amb anticatalanistes com Ramón Jáuregui, Miguel Platón o Antonio Burgos, on fa el paper d'esclau graciós i simpàtic.

ΩΩΩ

L'**Insalud**, que permet un any més que Son Dureta es col·lapsi per manca d'espai i mitjans per atendre els malalts.

ΩΩΩ

Antonio Pérez Ramos, canonge de la Seu, per anar a beneir una cosa tan forastera com una plaça de toros a la finca de Son Rosinyol.

ΩΩΩ

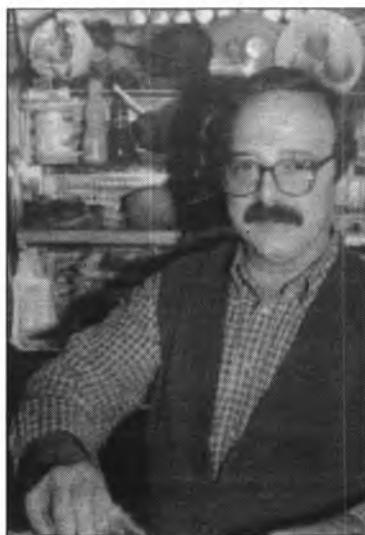
Pilar Rahola, per jugar-se un dinar amb l'entrenador del Mallorca, Perico Alonso, que el Mallorca no pujarà a primera durant el programa de TV3 100% Futbol.

ΩΩΩ

TV3 per la seva progressiva i escandalosa espanyolització: **Àngels Barceló**, que convida la néta de Franco, **Amb el cor a la mà** que no s'aturen de convidar forasters impresentables al seu programa: Jesulín de Ubrique...

ΩΩΩ

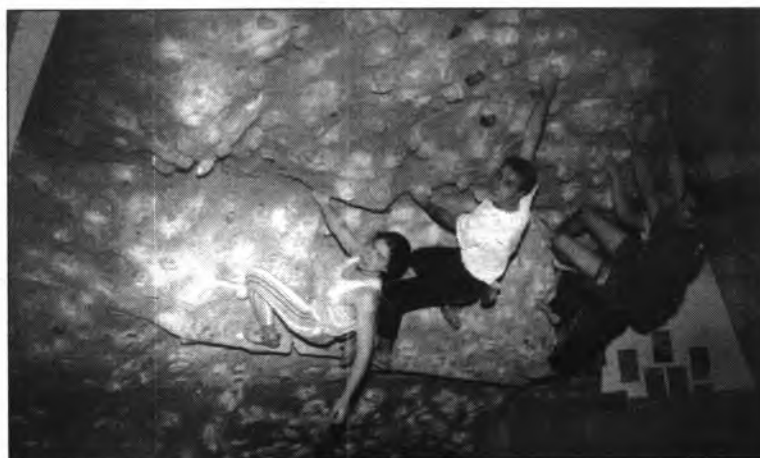
El botifler i militant del PSOE-GAL **Alberto Boadella**, estrella viciada de l'ABC i Diario 16 per la representació de la seva obra *Ubú* president a Madrid.

En **Francesc Blasco** i el seu germà **Joan** regenten des de fa trenta anys el **Bar Milà**, a la plaça **Alexandre Fleming**, de Ciutat. És un bar de tapes i del Barça.

Na **Maria M. Palou** fa un anys que va obrir una copisteria a la barriada de la plaça de toros.

És na **Ruth Planells**, campiona de Balears d'escalada, amb alguns companys al rocòdrom del **Gimnàs Olímpia**.

Fa devuit anys que n'**Alexandre Sastre** va obrir el taller de xapa i pintura que duu el seu nom, a la barriada de la plaça de toros.

En **Vicenç Hernández** ha obert fa poc temps una botiga de venda de cotxes de segona mà a la barriada de la plaça de toros.

És l'amo i els clients de la taverna **El Compadre**, a la barriada de la plaça de toros.

La qüestió social

Des de sempre, als Països Catalans, hi ha hagut dues maneres d'entendre la lluita per la llibertat, una ha anat tocant a fons el problema social (deixant l'independentisme en segon terme), i l'altra ha lluitat només per la independència a seques (oblidant-se dels problemes socials, la llengua, els costums i tradicions...).

El que ha de quedar clar és que, als Països Catalans, a part del combat per la independència, s'ha de fer el combat social, però no en termes ordinaris com es presenta a tot arreu. Ací hem de partir d'una qüestió prèvia: que la Nació catalana està colonitzada per l'Estat espanyol. Aquesta colonització converteix el nostre cas en una injustícia social col·lectiva.

El gran problema és que els socialistes ideòlegs –i d'això els espanyols se n'aprofiten– consideren les reivindicacions de tipus nacionalista com un folklorisme enyoradís i tronat, o com un egoisme de grup.

No saben que el nostre nacionalisme no és pas un romanticisme, sinó una imperiosa declaració de justícia contra una escandalosa injustícia social col·lectiva.

Lluitar per a alliberar-se de la colonització espanyola, no és un folklorisme, és una obligació.

A Espanya, el mite de la unitat de la classe treballadora per damunt de les diferències "regionals" és, per als comunistes com n'Anguita, el substitutiu de "la unidad de los hombres y tierras de España" dels franquistes.

L'Estat espanyol ha emprat sempre la qüestió social com un instrument anticatalà. Durant la dictadura es va donar llum verda a la publicació de moltes obres marxistes d'aire internacionalista, per tal de desvirtuar el nacionalisme català.

A Espanya, totes les classes socials, dels capitalistes als proletaris, des del "Capitán General" al "Cojo Manteca", tots pensen igual respecte de la nostra terra. Tots ells (a part de comptadíssimes excepcions) se senten propietaris de Catalunya i de Mallorca; dominadors, conqueridors i colonitzadors.

La tradició catalana és la llibertat. Som progressistes i feiners per naturalesa. No ens fa falta seguir models d'altres societats. I si els ciutadans dels Països Catalans volem viure en llibertat, si volem ésser amos dels nostres destins i dels nostres doblers, només tenim un camí: la independència! **Redacció Ω**

S'ESPANYA ESPANYA!

El banc de la Rambla

MESTRE TOMEU

Al passeig de la Rambla, allà on ara s'aixeca l'edifici de la Seguretat Social, hi havia un quarter militar conegut com "del Carme". No sé si era d'artilleria o de cavalleria, però el que record perfectament és que hi havia muls i ases. Que ningú no sigui dolent i pensi "com a tots els quarters de l'exèrcit", no. Hi havia animals de quatre cames que, més d'una vegada, fugien a la correguda per damunt del passeig. Aquells animalets potser fugien dels maltractes o potser corrien animats (o espantats) per qualche soldat divertit. Els que sí es divertien de bon de veres eren els qui es trobaven amb l'escena.

Al devora l'entrada principal del quarter hi havia una caseta de sentinella i, a no més de tres metres, hi havia un banc de fusta. Cada nit es podien veure tres soldats de guàrdia: el de la caseta i dos al costat del banc. Si tenim en compte que les guàrdies nocturnes (anomenades sinistrament "imaginàries") eren de dues hores, deduirem que cada nit passaven per aquell servei dotze soldats!

Un dia arribà a aquell quarter un tinent jove mallorquí que va voler aclarir el motiu d'aquell "triple" servei a la porta. Començà a investigar i ningú no n'hi dava raó. Aleshores va decidir rebos-tejar els motius. Amb paciència impròpia de l'ofici es va empas-solar les assignacions de servei (allò que, en llenguatge de la milícia s'anomenen "retretas") i, passant fulls i més fulls, descobrí que dotze anys abans només hi havia un guàrdia a la porta. Amb cura i deteniment va llegir el full on es detectava l'increment: *esta noche y mañana habrá un servicio especial para evitar que nadie se siente en el banco exterior del cuartel que ha sido pintado por la tarde. Por ello se ordena que dos soldados se situen a ambos lados de dicho banco.*

Ningú no sap com acabà la història, però l'endemà no hi havia banc. Uns diuen que el tinent, com a bon militar, decidí un càstig exemplar i arrestà el banc al calabós. Com que era prou viu, crec més certa la segona versió (he escrit que el tinent era mallorquí?). Va ordenar formar la tropa i només va dir: *mentre hi hagi aquest banc, hi haurà tres guàrdies*. Els soldats varen poder cloure la deducció: *si no hi ha banc...*

Aviat, no hi haurà ni caseta pel sentinella, ni quarters per Espanya. Amb tinents com aquest els ordinadors faran les feines de guardar ca nostra de perills exteriors.

NATALICI? ANIVERSARI?
CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de L'ESTEL d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

Digau-los-ho amb L'ESTEL

BALL DE BOT

Entrevista amb Antoni Roig i Miquel Carbonell, d'Al-Mayurqa

Al-Mayurqa és un dels grups de música mallorquina més coneguts i amb més personalitat pròpia. Darrerament els hem pogut veure a les Nou hores de ball de bot de ses Voltes i a la Revetlla de Sant Sebastià. N'Antoni Roig i en Miquel Carbonell, dos dels seus components, han contestat unes preguntes per a l'Estel.

—Com va néixer el vostre grup?

—Un grup de músics que tocàvem amb la Revetlla de Sant Antoni, de Son Ferriol, decidírem fundar Al-Mayurqa ara fa un any. Tots venim de la Revetlla excepte na Neus, que sona la flauta i és la darrera incorporació.

—Així i tot ja teniu un compacte enregistrat.

—Sí, es diu Projecte Roig. No és pròpiament de ball de bot, més aviat parla de les inquietuds actuals que tenim, socials i polítiques. Ja hi ha un segon projecte, perquè el disc ha tingut molt bona acollida. Ara ens fa il·lusió musicar els poemes actuals, els poemes vius.

—Quin és el vostre circuit d'actuacions?

—Actuam principalment a Mallorca i després a tots el Paísos Catalans. A pesar que només fa un any que estam funcionant com a Al-Mayurqa ja hem anat diverses vegades al Principat. A Prada, a la Universitat d'Estiu, vàrem trobar molt bon ambient. Després hem estat al Tradicionariu que es va fer a Tortosa, al barri de Gràcia a Barcelona... Tampoc no descartam anar a sonar fora dels Paísos Catalans.

—Què trobau de l'ajut de les institucions a la música popular mallorquina? Vos sentiú discriminats respecte als doblers que paguen a les actuacions de músiques forasteres?

—Sense cap mena de dubte. Prova d'això són les actuacions a la plaça de Santa Eulàlia a les festes de Sant Sebastià, que compten amb uns mitjans tècnics molt insuficients. La majoria dels par-

Són Antoni Roig (guitarra, veu, percussió i xeremies), Miquel Carbonell (guitarra, veu i percussió) i Gaspar Jaume (contrabaix i veu). Completen el grup: Neus Jaume (veu, flautes i ocarina), Maria Vilches (veu i percussió) i Joan Francesc Escudero (llaüt i percussió).

tits polítics no han fet cap estudi ni tenen programa pel que fa a la cultura popular. Si la cultura popular ha aguantat aquests darrers vint anys ha estat únicament gràcies a la gent que s'hi ha dedicat, que hi ha posat hores i molta voluntat.

—Una de les lluites -per cert, ara en Damià Pons des del Consell Insular ha obert bastant les portes- seria cercar un circuit de recitals, sobre tot durant l'hivern, aprofitant que la majoria dels pobles grans tenen teatre. Perquè no tot és ball de bot. Un dels nostres objectius és donar una alternativa a la música comercial anglo-saxona. Però per a les institucions, per ara, un zero.

—Les institucions s'omplen la boca dient que donen suport a la cultura pròpia, però tot queda en paraules. L'únic que s'ha defensat fins ara és un cert folclorisme, no una cosa fresca i viva que pugui perviure.

—Quin seria el camí per arribar a la professionalització de la nostra música?

—Ens hauríem d'agrupar, per una banda, i s'hauria de veure la manera de contactar amb els mitjans de comunicació, que és l'única manera d'arribar a comptar

amb un suport popular ample. Aquí tu t'esforces per fer qualsevol cosa i només et treuen dues retxes. I llavors una altra cosa: no fer les coses a nivell de regió, que es un xip que sembla que tenim ficat dins el cap, i fer les coses a nivell de país. Aquí hi ha gent amb la qualitat suficient per exportar la seva música. La nostra experiència pels Paísos Catalans ens ha demostrat que la gent és molt receptiva.

—No fa gaire, el govern de França ha tret una llei per la qual les emissores d'aquell país hauran d'emetre com a mínim el 40% de les cançons en francès. Aquest podria ser un dels camins?

—Sí, totalment d'acord. Això s'hauria de fer als països de parla catalana. Aquesta seria una de les meves queixes cap a TV3, per exemple, amb tot el que jo estimo TV3. I de les televisions estatals ja ni en parlem. Ignoren que dins l'estat hi ha altres cultures a més de l'espanyola.

—Que consti que no demanam subvencions. Nosaltres no pretem viure de l'administració. Només demanam feina i promoció. Ara és un bon moment per donar una empenta a la nostra música i a la nostra cultura. Ω

ESTADA PARK

**Estudi
Fotogràfic**

c/ Eusebi Estada
'90 A (Park)
07009 Palma
Tel. 20 94 56

BARTOMEU TUR BONET

ALFA • BERNINA • WERTHEIM • BROTHER

Màquines de cosir
Servei Tècnic • Exposició i Vendes

c/ Arquitecte Bennàssar, 7 • Tel. 20 78 10
07004 Palma (Mallorca)

INFO-COPY

COPISTERIA
MATERIAL D'OFICINA
CONSUMIBLES INFORMÀTICS

c/ Arquitecte Bennàssar, 20 • Tel. i fax 20 57 56 • 07004 Palma

DE BONA FONT

El president de FEPAE, Rafael Salas, ha fet marxa enrera de les seves declaracions feixistes: Si no existieran los partidos políticos nos iría mejor (DM 28.I.96), però no de les seves declaracions gonelles i espanyolistes: O nosotros ponemos dinero suficiente para contrarrestar la penetración catalanista o todo seguirá como hasta ahora, no hay nada que hacer. La política del actual president del Govern, Soler, es la misma que practicaba Cañellas. El catalán lo tenemos aquí, desde hace más de diez años. Lo único que ha hecho Soler es hablar más fuerte.

ΩΩΩ

Continuen les felicitacions del gonella i espanyolista Antonio Alemany als Tio Tom d'ERC per anar contra els independentistes combatius del Barco de

A. ALEMANY

Rejilla. Primer fou Joan Mir: Acertado desmarque de Joan Mir (D16 20.V.95); després fou Bernat Joan: Aplauso a Bernat Joan. ERC ha dirigit una carta a los medios de comunicación, firmada por su presidente Bernat Joan i Marí, para explicar el rechazo de dicho partido a anteriores discursos como el del "barco de rejilla" o la sistemática descalificación, la premsa forastera de Ciutat como gustaban decir. hay que celebrar estos nuevos tonos y aplaudir la carta enviada (D16 17.I.96); i finalment Pilar Rahola també ha rebut l'enhorabona.

Immigrant! Tu no pots ensenyar la llengua mallorquina als teus fills, però els mestres a l'escola sí que ho poden fer. Exigeix escoles catalanes al teu barri o al teu poble.

GALERIA DE FANTASMES

Gil y Gil

JOSEP PALOU

"¿Qué es eso del Consell Insular? Me suena a Hare Krishna. España es una e indivisible, a ver si me entiendes. En España sobran mandos; todo el mundo se pone una medalla y quiere mandar". Amb aquestes paraules bavoses es va despatxar Jesús Gil y Gil davant les càmeres de Canal 4, després que el Marbella hagués perdut dins ca seva amb el Mallorca. Tot això no ens hauria de venir gaire de nou, perquè aquest xulo de merda és un espanyolaro i un racista reconsegat. No fa gaire, quan un dels jugadors de l'Atlético de Madrid no rendia tal com ell volia, no va tenir cap problema per declarar a la premsa que "al negro me lo voy a cargar". I en una altra ocasió, durant un programa de televisió va amollar allò de "Joder con los catalanes! Es que lo queréis todo pa vosotros!". I això ho deia a Enrique Lacalle, del PP, un negret emblanquinat que vol ésser més espanyol que ningú.

No s'ha d'oblidar tampoc que en Gil y Gil té un currículum plagat de mangarrufes. Durant el franquisme va construir un restaurant amb material d'obra defectuós, que es va esbucar amb el local ple de gent. Hi va haver un caramull de víctimes, però a ell no li va passar res. Pel que fa a la seva actuació com a batlle de Marbella, es compta de cacicada en cacicada. I aquests dies surt damunt els papers perquè l'han denunciat per estafa a un aristòcrata castellà. Sembla ser que aquest *senyorito* pateix atrofia cerebral i en Gil y Gil se n'ha aprofitat comprant-li uns terrenys a un preu inferior al que tocava.

Aquest malparit ja ens la va fer molt grossa poc després d'esser elegit batlle de Marbella, quan va netejar la ciutat d'indigents pagant-los el bitllet de vaixell cap a Mallorca. I ara encara té la barra de sortir per una televisió mallorquina a insultar-nos i fer-nos bafa. Ah, forasterot de merda!! Mira bé el que et dic, tros de verro pudent: queda't dins la teva bassa mierdalenya i no provis d'acostar-te per Mallorca. No t'hi acostassis, eh?, perquè te'n tornaràs per allà on has vengut amb un peu davant l'altre. Ω

DES DE CATALUNYA NORD

La llegenda de Guifré el Pelós

"... féu jurar al jove que si mai Déu volia que retrobés l'honor paternal, a saber el comte de Barcelona, s'uniria pel casament amb la jove.

Això ja decidit, abillant-lo amb vestits sòrdids, l'envià, disfressat de peregrí i acompanyat per una dona vella al país de Barcelona, cap a la seva mare, que encara vivia i que era vídua.

La mare, havent reconegut el seu fill ja que tenia certes parts del cos anormalment peludes (és d'aquí que li venia el nom de Pelós), convocà els magnats i principals de tot el seu país que havien conegut el seu pare i li eren fidels, i els mostrà secretament son fill. Aleshores els magnats, recordant de quina manera traïdora i oprobiosa el seu pare havia estat assassinat i ell mateix desheretat, l'acolliren com llur senyor i juraren guardar-li llur fe

com a senyor. El dia convingut, es reuniren tots junts amb el jove a l'indret on sabien que es trobaria el franc Salomó, aleshores comte de Barcelona, i allí, de comú acord, el jove tragué l'espasa, matà el tal comte amb la seva pròpia mà i obtingué, sol, mentre va viure, el Comtat de Barcelona, des de Narbona fins a Espanya.

Envià missatgers a França, i es va unir per casament, tal com havia promès, amb la filla del comte de Flandes, anant personalment al lloc i dia volguts. Gràcies als consells dels amics i a l'interès d'ella mateixa, obtingué el perdó i l'amistat del rei. Havia rebut de la seva mà l'anomenat Comtat i romangué llarg temps a la seva cort. Quan ja feia temps que hi era, arribà la notícia que els sarraïns havien envaït i gairebé conquerit tota la seva pàtria..." Pere Ponsich Ω

En Joaquim Calvo va obrir ara fa dos anys el Club de Billar Bola Ocho, just devora el Pont del Tren, a Ciutat. Els jugadors d'aquest club participen a la lliga autonòmica i a altres competicions.

Són els germans Fuentès d'Antequera, que des de fa un any regenten la carnisseria Ca na Petra, al carrer Eusebi Estada de Ciutat.

En Guillem Sureda és un administrador de finques que té el seu despatx just darrera l'Estació del Tren, a Ciutat. Administra comunitats de propietaris, a més de tenir un departament d'assessoria fiscal comptable, assegurances i una agència immobiliària.

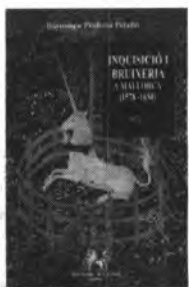
Na Maria-Isabel Pons de Sóller —que no vol sortir retratada— és la primera dona de Mallorca que es va treure el títol de professora d'autoescola i la primera directora. Regenta l'autoescola Marroig-Pons just davant la plaça de toros.

LLIBRES

APARADOR DE LLIBRES
(Novetats)

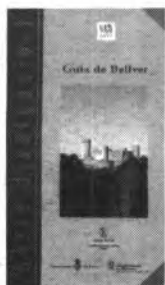
Bartomeu Prohens i Perelló, **Inquisició i bruixeria a Mallorca (1578-1650)**, Lleonard Muntaner Editor, Palma 1995, 143 pàgs. Com l'autor al pròleg, aquest llibre pretén mostrar la lògica de la discriminació practica-
cada per la Inquisició espanyola

contra les "vanes supersticions", aquelles pràctiques i creences que foren perseguides i situades dins l'àmbit de l'heretgia. Entre aquestes pràctiques destaquen: pactes amb el diable, endevinació de somnis, endevinació a través de converses amb morts, sacrifici d'animals i ús de les seves entranyes per fer filtres, cercadors de tresors i de pous, encantaments per enamorar...

ΩΩΩ

Josep A. Aguiló, Antònia Llabrés i Gaspar Valero, **Guia de Bellver**, IdEB, Palma 1955, 107 pàgs. El bosc de Bellver és l'àrea natural més extensa de Ciutat i és considerada com el seu gran pulmó. En aquesta guia de passeig trobareu

plegats el paisatge i la història de Bellver. Començant pels diferents aspectes geogràfics (situació, geologia, relleu i clima); passant per l'anàlisi de l'ecosistema de la garriga (plantes, invertebrats, vertebrats, ocells i mamífers); seguit d'un detallat itinerari amb 10 aturades i acabant amb un apartat dedicat al Castell de Bellver (història i itinerari arquitectònic); en llegir aquesta guia podreu descobrir i valorar el medi natural i la història de Bellver.

ΩΩΩ

Salvador Dalí, **L'alliberament dels dits. Obra Catalana Completa**, Quaderns Crema, Barcelona 1995, 235 pàgs. PVP 2.900.

Últimament, si ens atenim al món editorial, sembla que assistim a una certa revaloració dels moviments històrics d'avantguarda durament blasmats durant el bluf postmodern i neonoucentista dels anys 80. En aquest volum, per primer cop, podem trobar l'obra catalana completa de Salvador Dalí datada durant els anys 20 i fins a començaments dels 30. Textos llegendaris del surrealisme com el *Manifest groc* (1928), la conferència llegida a l'Ateneu de Barcelona, *Posició moral del surrealisme* (1930) i d'altres manifestos etc. són posats a l'abast de les noves generacions que han estat formades en la més ràn-
cia i estantissa tradició neonoucentista. (J.S.)

ΩΩΩ

Diversos autors, **Atles h'història de Catalunya**, Ed. 62, Barcelona 1996, 320 pàgs. PVP 16.000 ptes. L'obra desenvolupa, al llarg de 132 temes, una visió completa de la nostra història, des dels primers pobladors fins a la restauració borbònica. En la seva realització han participat un elevat nombre d'historiadors, geògrafs, antropòlegs, cartògrafs i il·lustradors, la tasca conjunta dels quals ha permès que el plantejament sigui divers i plural.

LLISTA DE VENDES

1. *Natura d'anguila*, Mª de la Pau Janer, Ed. Columna.
2. *Excelsior o el temps escrit*, Biel Mesquida, Ed. Empúries.
3. *Per a nens i nenes políticament correctes*, James Finn Garner, Quaderns Crema.
4. *Manual per protegir-se de mestres i educadors*, Victor Galyà, Lleonard Muntaner Editor.
5. *La raó i el meu dret* (Biografia de Llorenç Villalonga), Jaume Pomar, ed. Moll.

Per fer aquesta llista s'han consultat les següents llibreries: **Embat, Quart Creixent, Aloma, Llibres Mallorca, Jaume de Montsó i Espirafocs** (Inca).

1. QUÈ LLEGIU?
2. QUIN LLIBRE
RECOMANAU?

Joan Melià, escriptor.

1. *La construcció de la realitat*, Berger i Luckmann
2. *Fer el futur*, Albert Basardès.

Damià Pons, conseller de Cultura del CIM

1. *Llorenç Villalonga* (Biografia), Jaume Pomar.
2. *La cultura del catalanisme*. Joan-Lluís Marfany

Na Maria del Carmen i na Teresa són les madones de Lorma, una botiga dedicada a la venda de mobiliari de cuina, a la barriada del Capitol.

El matrimoni Tur-Palomares fa deu anys que obren una botiga de venda i reparació de màquines de cosir a la barriada de la plaça de toros, a Ciutat.

En Bernat Bosch regenta des de fa tres anys el bar-restaurant Quinto Toro a la barriada de la plaça de toros. En Bernat, que ha estat cuiner de diversos hotels de categoria, ara s'ha fet empresari i recomana la bullavesa, el bullit mallorquí i els calamars farcits. A la carta s'hi menja per unes 1.300 pessetes. El menú en val 700.

ADMINISTRACIONS
GUILLEM SUREDA

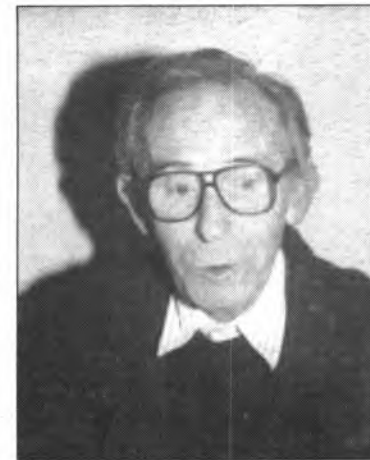
COMUNITATS DE PROPIETARIS
COMPRA-VENDA DE PISOS
LOCALS, SOLARS, ETC
LLOGUERS
ASSEGURANCES GENERALS

Jafuda Cresques, 1, ent. esq.
Tel. 20 92 18 • 29 99 96
Fax 29 99 96
07004 Palma

NOVA DIRECCIÓ
EL MATEIX CUINER

MARTÍ PLANAS CIFRE

c/ Berengari de Tornamira, 13
(darrere G. Preciados)
Tel. 71 87 86
PALMA

N'Antoni Bosch i Ferragut és el quart d'una generació de fumistes, metal·lúrgics i ebenistes que va fundar el seu repadrí Antoni Bosch i Gelabert l'any 1853. El clero i la noblesa mallorquina foren els seus clients. Els seus avantpassats fabricaren els anells-canelobres adaptats a les columnes de la Seu, col·laboraren amb l'arquitecte Gaudí en les diverses obres que aquest va realitzar a Mallorca i amb altres arquitectes de renom. Té deu patents: una gafa de punta estampada per a marcs de portes i una tauleta faristol per a mecanografia o màquina informàtica. La seva especialitat ebenista actual són les carcasses de rellotges de peu o carrillons.

TALLER
GRÀFIC
RAMON

EDICIONS

IMPRESOS
COMERCIALS
I PUBLICITARIS

DISSENY GRÀFIC

AUTOEDICIÓ

FOTOCOMPOSICIÓ

JAUME BALMES, 43

TEL. 75 44 32

FAX 20 70 13

07004 PALMA - MALLORCA

En Martí Planes de Pollença i na Bàrbara Gaia de Sant Joan són els amos del restaurant Las Tinajas des de fa vuit anys. Fins fa poc el duien a mitges amb en Toni Millanes, que ara està retirat de la restauració; tanmateix, en Martí Planes continua de cuinar, i ja ho sabeu: "Si voleu menjar bé, anau on l'amo és el cuiner". L'amo recomana el llong de vedella farcit de tonyina i gambes, la porcelleta farcida d'anfós i les crepes de llagosta amb crema d'espínacs, plats que són els més selectes de la casa. El preu mitjà a la carta val unes 3.000 pessetes; el menú en val 900. Cada dilluns acullen les tertúlies d'en Pere Gil amb un menú que s'acosta a les 1.000 pessetes.

Són en José, n'Alejandro i en José Antonio, que s'han associat per dur endavant el bar-restaurant El Boliche. Juguen el campionat d'Espanya de dominó i recomanen el xot al forn, la graellada de peix i la paella. A la carta cobren unes 1.500 pessetes, el menú de cap de setmana val 1.000 pessetes i el dels altres dies en val 750.

En Francesc Jorquera i na Maria Cortès obren ara fa setze anys la botiga de moda i de primeres comunions Xanadú, a la plaça Alexandre Fleming, de Ciutat.

En David Navarro de Ciutat Real va obrir ara fa devuit anys el Taller Motos Navarro, a Son Oliva.

Estats, nacions, fronteres

Actualment hi ha dues castes d'estats. Els del primer grup diguem que són purament administratius. No s'identifiquen amb cap llengua, cultura... En definitiva, que no s'identifiquen amb cap nacionalitat concreta del territori estatal. Dins d'aquest conjunt hi ha els estats belga, suís o canadenc per exposar només tres exemples.

Els del segon grup s'identifiquen amb una llengua, una cultura i una nació. Les altres, lluny de ser respectades i tingudes en compte, són ignorades i, fins i tot, perseguides. Això s'explica pel fet que no representen un complement sinó, més bé, un bony o un gra al cul i un perill a la "sagrada unidad". Dins aquest segon grup de models d'estat es troben el francès i l'espanyol. D'aquí, doncs, han de sorgir els nacionalismes defensius que neixen com a resposta a les agressions exteriors. Els nacionalismes

defensius que van des de l'autonomia —passant pel federalisme— fins a l'independentisme que, contrari de mantenir-se dins un estat que atempta contra els interessos més elementals de la nació, reivindica la creació d'un estat propi com a única garantia de supervivència de la mateixa.

I és que les fronteres polítiques no coincideixen pràcticament mai amb les nacionals. Per exemple: entre Andorra i Catalunya —o entre les dues Alemanyes abans de la reunificació— hi ha una frontera política però no nacional. En canvi entre Catalunya i Espanya la frontera que les separa no és estatal sinó nacional i lingüística. Els espanyols volen que siguin les fronteres nacionals les que s'ajustin a les estatals i jo dic, no seria més natural i just que fossin les fronteres estatals les que s'ajustassin a les nacionals i no a l'inrevés? **Antoni Martiàñez** Ω

Llengua i medi ambient

Llengua i medi ambient són dos temes paral·lels perquè un i l'altre defineixen l'essència d'un poble. Quan sentim a parlar de llocs com Finlàndia, Suècia... ens imaginem els fiords, les muntanyes glaçades i una llengua estranya per a nosaltres però molt corrent entre ells, perquè és la llengua en la que normalment es relacionen: el finès i el suec. D'igual manera les nostres illes tenen també un paisatge i una llengua que les defineixen. La serra de Tramuntana, el pla de Sant Jordi, l'Albufera i extenses platges d'arena al sud conformen el nostre paisatge. Tots aquests paratges fan que Mallorca sigui com és i, per tant, diferent d'altres llocs.

Les nostres illes també tenen una llengua, la llengua catalana. Que la llengua que parlem ens identifica com a mallorquins, això és evident. Imaginau sinó aquesta escena: dues parelles de mallorquins parlant entre si i contemplant Notre Dame de París: una d'elles s'expressa en mallorquí, l'altre en espanyol. Segurament només la parella que parla en català serà reconeguda com a mallorquina per aquell que l'escolti. En canvi l'altra podrà ser confosa amb qualsevol dels llocs de parla hispana.

El català és la llengua pròpia de Mallorca, això vol dir que és la que s'ha parlat des de fa set segles; i és amb ella amb la qual s'han expressat els nostres escriptors, la literatura popular i en definitiva tota la nostra cultura.

De la mateixa manera podríem dir pel que fa al medi, que la vegetació pròpia de Mallorca és la garriga baixa amb pins a la costa i el bosc d'alzines

més a la banda de la muntanya.

Cada vegada que qualcú atempta contra la integritat del paisatge (incendiant, contaminant) o bé contra la llengua (dient que el català no serveix per res, menyspreant l'ús del català en certs àmbits com l'institucional, a l'ensenyament...) atempta contra la identitat de Mallorca i, per tant, com a mallorquins ens hauríem de sentir dolguts perquè Mallorca és el lloc on vivim, on estimam, treballam, somniam.

El medi, així com la nostra llengua, és víctima d'atacs constants. Les urbanitzacions ran de mar, els hotels desproporcionats, les fileres d'adosats sense fi... tot això contribueix a destrossar el nostre medi i a llevar-li fesomia. És fàcil de reconèixer com a mallorquí un poble de la serra però, en canvi, entre una primera fila turística de Benidorm i un altra qualsevol de Mallorca no hi ha gaire diferència.

Ara som a temps d'aturar el procés de desarrelament del nostre poble, encara som a temps de recuperar les nostres senyes d'identitat i sembla que en aquest moment bufen vents favorables. Ja és hora que la gent que estima "tant" la seva llengua ho demostrï amb fets i no amb paraules: la conservació del nostre medi i de la nostra llengua ha d'ésser un deure, una presa de consciència personal. L'opcionalitat, és a dir, triar si un vol o no aprendre català, o bé si vol o no contribuir a la conservació del medi, només duu a la inèrcia, és a dir, a la culminació del procés d'extinció lingüística i mediambiental. **M. G. i M. C., membres de Plataforma de joves per la Llengua** Ω

DE BONA FONT

La notícia més divertida del mes de gener la va donar dia 26 **Pep Mates** d'UH quan va fer revelar que dos forasters havien robat el cotxe de l'anticatalanista i terrorista **Jaime Martorell**. Ha, ha, ha! Martorell es mereix això i més! No vol ésser espanyol? Idò, jas, menja morena! Beneitarro!

ΩΩΩ

Per cert, ja que parlem d'aquest terrorista condemnat per atemptar contra el repetidor de TV3. Diumenge dia 18 de febrer, el diari **ABC** va publicar un article seu titulat "Sobre el catalán y el mallorquín", amb la qual cosa el Sr. **Ansón** s'ha convertit en còmplice i instigador del terror.

ΩΩΩ

El **Lobby per la independència**, just acabat de crear, ja s'ha fet mereixedor de l'honor de sortir a les pàgines de la premsa mierdalenyca de l'**ABC**: El autodenominado "lobby por la independencia" hizo público un comunicado en el que se solidarizaba con Soler, al que "consideran agredido por la prensa imperialista de Madrid" (6.II.95).

ΩΩΩ

Fins a sis pancartes de suport a **Gabriel Cañellas** es van veure al míting de José Mª Aznar celebrat dia 20 al Palau d'Esports. **Cañellas torna, Cañellas estam amb tu...** eren alguns dels eslògans triats pels partidaris de Cañellas.

ΩΩΩ

Però si és un taperolet! Això va exclamar un partidari de Cañellas quan va veure físicament **Aznar** i va descobrir que el senyor foraster dels mostatxets és un tap de pica i no fa l'alçada d'un ca assegut.

ΩΩΩ

L'escamot gonella-foraster que va siular Tòfol Soler durant la seva intervenció anava comandat pel policia espanyol **Miguel Garau Rosselló** i el terrorista **Jaime Martorell**.

Restaurant BINICOMPRAT

Banquets de negocis, noces i comunions
Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11

Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

SERVEI OFICIAL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77

Menjars mallorquins
Carns i mariscs a la planxa

C/ Cardenal Rossell, 92 • Coll d'en Rabassa • Tel. 491471

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

BAR CENTRAL

Menjars • Tapes variades • Entrepans
Som especialistes en paelles
Menú del dia a 600 ptes.
C/ Cardenal Rossell, 80 •
Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

BAR - RESTAURANT ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Can Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

Tania

Estudi
de Ballet

PREPERACIÓ
D'EXÀMENS DE BALLET
PROFESSORS TITULATS

Balmes, 65 • Tel. 29 95 15 • Palma de Mallorca

BAR RESTAURANT ALL I PEBRE

Menjar típic valencià

Direcció: Begoña Asunción

c/ Canonge Tarongí, 8 • Tel. 26 51 48 • 07007 Coll d'en Rabassa

GIMNÀS OLIMPIC

AERÒBIC • MUSCULACIÓ
ESCALADA • JUDO
DEFENSA PERSONAL
KUNG-FU • KICK-BOXING
TAI-CHI • GABINET MÈDIC
SAUNA • SOLÀRIUM

c/ Reina Maria Cristina, 10
Tel. 75 39 09

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i
mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
**No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!**

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

LA BITACORA DORADA Restaurant

peixos i mariscs frescs

OBERT CADA DIA

Trafalgar, 23 • Tel. 26 34 10
Ciutat Jardí (Coll d'en Rabassa) • 07007 Palma

**MALLORQUINS!
MALLORQUINES!**

**COMPRAU PRODUCTES
DE MALLORCA!!**

**SÓN ELS MILLORS
DEL MÓN!**

És un suggeriment de
L'ESTEL de Mallorca

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Venc casa de dues plantes a carrer cèntric de Sant Joan. Tres dormitoris amb possibilitat de cinc i cuina amb xemeneia. 4.900.000 ptes. Tel. 298720.

Venc pis al carrer Tòquio de S'Arenal. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel. 261255.

Gran oportunitat! Venc pensió completament renovada a la Ciutat de Mallorca. 864017.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 ptes.; traspàs, 1.200.000 ptes. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'Arenal, venc pis, 3 hab., bany, cuina, dues terrasses. A la zona de la plaça de les Verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

Bonic terreny a Llucmajor (camí d'Alicantí). Cantó 11 metres, caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

Avinguda Argentina. Llog pis de 5 habitacions, moblat, xemeneia, electrodomèstics, telèfon, dos banys. 75.000 pessetes mensuals comunicat inclosa. Tel. 792490.

Magalluf, venc 16 locals comercials. Planta baixa i pis 70 m². més terrasses entre 50 i 145 m². Tel. 726306.

Benestar Costa d'en Blanes, 22 cases primera fase, 15 cases amb piscina, jardins comunitaris. Entrega en 18 mesos. Tel. 726306.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

Venc cavallet (pony) de sis mesos per 75.000 pessetes. Telefonau al 427754. S'Hostalot.

VENDES

Vull comprar iot de 14 metres d'eslora amb tres cabines, coberta espaiosa, dos motors Diesel i dos llocs de control. Tel. 120197.

Venc motor Mercuri, foraborda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

Venc contestador automàtic marca Sanyo. Tel. 264259.

Venc telèfon «Forma» negre, nou de trinca. 5.000 pessetes. Tel. 835131 (Bel).

Es venen 2.500 pel·lícules de vídeo noves amb estoig i precintades. Preu 200 pessetes unitat. Tel. 410 668.

PERSONALS

Home de 35 anys, 180 m, 64 kg, dos fills. Llicenciat en història de l'art. Vull conèixer al·lota per a fins formals. Bru. Carrer Llorenç Cerdà, 2, esc. B, 6-1, 07012 Ciutat de Mallorca.

Guarda de seguretat fadri de 36 anys, fort i amable. Vull amistat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Casat de 36 anys cerca dona per a compartir deliciosos moments. Conviu a sopar dins un iot a alta mar. Trucau preferiblement els vespres, fins devers les dotze. Pregunteu discretament per Toni. Tel. 299903.

Ets una al·lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Fadrina de 54 anys amb aparença de 40, alta i sense problemes econòmics. Desig formalitzar parella amb senyor agradable, culte i amorós. Crida'm al 719534.

Som el centre matrimonial i d'amistat que ajunta més parelles cada dia. No segueixis amb més problemes de soledat. Telefona al 717354.

Secretària d'alt càrrec, vida resolta, 32 anys, molt simpàtica, amorosa, garrida, ben feta... vull conèixer senyor formal i culte de 35 a 50 anys. 719534.

Si tens entre 18 i 40 anys, ets garrida i amb problemes econòmics, jo te puc ajudar. Som un empresari casat insatisfet. 717354.

Al·lota de trenta anys desitja amistat amb joves que tinguin sensibilitat per la cultura i l'art. Apartat de correus 1107-07080 Ciutat de Mallorca.

Mallorquí de 39 anys, estudis superiors, vull conèixer al·lota de similars circumstàncies. Escriure a l'apartat 211 (07080) Ciutat.

Voldria correspondència amb dones de 45 a 50 anys. Jo en tenc 50. Francisco España. Alfonso el Sabio, 2A-2-1.

SERVEIS
PROFSSIONALS

Canviem el model de la seva roba, feim adobs i reformes de tota classe. Adobs en 24 hores. Carrer Bisbe Cabanelles, 30 (a 100 metres de la plaça Pere Garau de Ciutat) Tel. 278453.

Home jove cerca feina d'ajudant a malalts o minusvàlids que estiguin a ca seva. 297067.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Home jove cerca feina de conrador o de vigilant de finca rústica prop de Ciutat. 297067.

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Dièssel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·lari.

Modista. Tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. Tel. 292920. Maria dels Àngels.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. son Ferriol.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

BORSA DEL
MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de S'Arenal.

Venc motocicleta marca NSR 80. Molts pocs quilòmetres, quasi nova. Tel. 511223.

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623-L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

Venc YAMAHA 400 PM Z. Peces noves. Assegurada. Amb casc. 150.000 pessetes. Joan. 835131.

ENSENYANCES

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

Si voleu col·laborar en campanyes per la llibertat de presos de consciència i denúncia d'injustícies arreu del món tot enviant cartes a governs i ambaixades, podeu posar-vos en contacte amb ACAT, carrer Angli, 55, 08017 Barcelona. ACAT és una organització mundial arrelada a Catalunya, reconeguda com a secció ecumènica d'Anmesty Internacional. Edita tots els seus butlletins en català.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

La detenció d'Antoni Gaudí

ols aprendre a conduir sense esforç? Vine amb nosaltres! T'ho passaràs molt bé. Auto Escola Mhela. Carrer 31 de Desembre, 18. Tel. 759438. Ciutat.

rofessora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs l'EGB i català a la zona de Pere Jàrau de Ciutat. Tel. 243383.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 100 ptes/hora. Tel. 243742.

ursos d'expressió corporal. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 1. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 50041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, referentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Amics de Joan Ballester i Canals ofereix de franc material imprès i cassettes de propaganda nacionalista. Podeu escriure a Apartat 5.069 de Barcelona-08080; o telefonar al 93 2194746.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional,scriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 3480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comunitat catalana. Podeu escriure a Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Mestre s'ofereix per fer classes de repàs. Demanau per Bartolomé al telèfon 467931.

Front d'independentistes catalans, que creuen que treballar per Catalunya està per sobre de tendències i partidismes, ofereix utlletins de propaganda nacionalista. Escriuiu a l'Apartat de correus 5.531 - 08080 Barcelona.

Si estau interessats per la literatura en català, podeu subscriure-vos de franc a la revista LA FOREST L'ARANA, plaça Mossèn Sorell, 6-4, València 46003. Cal fer-hi sment dels vostres nom i cognom, adreça, codi postal i població. També hi podeu subscriure gratis mics i companys, i fer-hi arribar les vostres suggeriments.

licenciat fa classes de català a tots els nivells, per a una persona o a un grup petit. Preparació per exàmens i la junta avaluadora. També repàs d'assignatures. Tel. 720567.

erc gent per fer grup de cançons adicional. Aport projecte, guitarra, percussions i repertori de cançons fetes meves i d'altres adicionales. I deman gent que s'ajudi instruments de corda i vent, nacionalistes i amb gust per la cançó nostra. Tel. 720567. Ignasi.

Sense vanagloriar-se'n, i com qui compleix amb un deure sagrat, Antoni Gaudí actuava d'una manera que, a la pràctica, donava bons resultats: a major repressió contra Catalunya, més rotunditat posava en la seva fe patriòtica. Ni davant de la força de les armes claudicava. Així, tenim un diàleg que mereix conceptualitzar-se d'antològic en els annals del nostre nacionalisme. És la polèmica que va sostenir Gaudí amb uns policies el dia 11 de setembre de 1924, en plena dictadura de Primo de Rivera, quan ben pocs gosaven obrir boca. Enmig d'aquella discussió arribà el jefe dels guàrdies que l'incapaven. Fatxenda i fora de si preguntà, en veure un home vell que contradeia en català les ordres que li donaven les *autoridades competentes*:

“—*Qué pasa? No sabe hablar español?*”

“—*Es Clar que en sé!, però —puntualitzà Gaudí— no em dona la gana de parlar-hi.*”

“—*Vaya usted a la mierda.*”

“—*Seria una covardia abandonar la meua llengua en un moment de persecució.*”

“—*Vaya usted a la mierda.*”

—*Repetí el jefe amb l'estil propi d'aquell que no té arguments per a rebatre una opinió de manera raonada, però que insulta per sortir del pas i es fa l'enutjat a còpia d'improperis de mal gust.*

Després el va fer agafar pels guàrdies que comandava. Amb

rapidesa, com si és tractés d'extingir un criminal molt perillós van subjectar-lo violentament, mentre el jefe sentenciava:

“—*Queda usted detenido!*”

Més tard, ja a la comissaria de policia, tal com ha investigat minuciosament Joan Creixell i publicat a la revista *Serra d'Or*, setembre de 1987, varen interrogar l'arquitecte Antoni Gaudí d'aquesta manera:

“—*¿Cómo se llama usted?*”

“—*Antoni Gaudí.*”

“—*¿Qué edad tiene usted?*”

“—*Setenta-dos anys.*”

“—*¿Qué profesión?*”

“—*Arquitecte.*”

“—*Pues su profesión le obliga a hablar castellano.*”

“—*La professió d'arquitecte m'obliga a pagar contribució i ja la pago, però no a deixar de parlar la meua llengua.*”

“—*¿Cómo se llamaba su padre?*”

“—*Francesc Gaudí.*”

“—*¿Qué es eso de Francesc?*”

Un dels quatre policies que ajudaven el que preguntava va dir, dirigint-se al senyor Gaudí:

“—*Si usted no fuera viejo le rompería la cara: sinvergüenza cochino!*”

“—*Jo a vostè no l'insulto i vostè a mi sí. Jo parlo la meua llengua...*”

El senyor Valls, detingut conjuntament amb Antoni Gaudí, diu en castellà:

“—*El señor Gaudí está en su*

perfecto derecho hablando en catalán.”

El jefe de policia replica:

“—*Ve usted, señor Gaudí, como su compañero habla en castellano.*”

El senyor Gaudí:

“—*Sí, ja ho veig: però jo en tinc prou amb la meua llengua.*”

Ni sabien la importància de l'home que havien detingut, ni volien assabentar-se'n. Era hora de reprimir amb mà dura i no es tenien miraments de cap mena. L'opressió contra el nostre país intensificava les vexacions amb propòsits ben concrets: portaven com a objectiu anular-nos la personalitat per sempre més. Podrien? Era una nova dictadura borbònica que tornava a calcar amb rigor els procediments de Felip V. Segur que Antoni Gaudí pensava que tampoc llavors aconseguirien ofegar-nos, però sí que una coacció molt severa portaria a greus violències i revoltaria el poble a no tardar.

Va morir Antoni Gaudí abans de poder-ho veure. Tanmateix, per escrit ens ha deixat el seu clar diagnòstic:

“Un poble no es pot matar: es poden ofegar veus, tancar vàlvules, però llavors la pressió augmenta i creix el perill d'explosió. I si tantes vàlvules es tanquen, l'explosió és inevitable.” Del llibre *Antoni Gaudí, independentista* de n'Agustí Giménez i Camins (Psicoesteta) Ω

SABIEU QUE...?

... les emissores de televisió locals de Catalunya hauran d'emetre un 75% de la seva programació de producció pròpia i preferentment en català?

ΩΩΩ

... la reina d'Espanya és una aristòcrata bufa i creguda com ningú? L'altre dia Jaime Peñafiel es feia ressò de la següent anècdota. Una hostessa de l'aire, per fer-se la simpàtica durant un vol demana a la dona del borbó: —*¿Majestad, como se encuentran sus hijas?* Resposta: —*Se referirá a las infantas...*

ΩΩΩ

... si Balears fos independent es triplicaria de llarg l'actual pressupost de la Comunitat Autònoma (56.000 milions)?

ΩΩΩ

... el representant del consell assessor de Balears a la televisió espanyola va demanar la “màxima regionalització” del segon canal, per potenciar a les illes la llengua catalana, i que el d'Extremadura s'hi va oposar?

ΩΩΩ

... El nazi Luis María Ansón, director de l'ABC, presumeix perquè el diari que més llegeix Aznar és el seu?

L. M. ANSÓN

ΩΩΩ

... la conselleria de Medi Ambient ha detectat 40 abocadors il·legals i sense control durant el 1995 a Balears?

ΩΩΩ

... de cada 100 estudiants de la UIB, 57 són dones, la taxa més alta de tot l'estat?

ΩΩΩ

... 5 de cada mil nadons nascuts a les Balears són seropositius?

ΩΩΩ

... el desprestigi de la justícia augmenta cada dia que passa? Al respecte Jaume Camps ha escrit: És una llàstima que la tasca sacrificada de milers de jutges i altres servidors de la justícia quedi ofegada per les ximpleries de quatre “showmen” de la judicatura convertits en estratèges polítics de via estreta.

L'analfabetisme

Totes les dictadures, tots els atropells, totes les explotacions, es basen sempre i se sostenen en una sola cosa: l'analfabetisme dels oprimits.

És aquesta una veritat tan incommovible que no necessita fer més raonaments; la història de la humanitat ens ho ha demostrat i fet patent massa vegades.

L'analfabetisme és una gran malaltia que pateix el poble valencià i la columna que sosté la nostra dependència i servitud a les lleis i capricis de Castella, i es l'obstacle més gran que trobem per a la seua reconstitució, el seu floriment i la seua felicitat.

El nombre d'analfabets és immensament esglaïador. Un tant per cent fabulós del País Valencià no sap llegir, i una mínima part sap llegir en “castellà” però no entén el que llig.

Si el País Valencià sapiguera llegir, la nostra llibertat com a

poble s'haguera demanat, perquè una gran majoria estaria en condicions de saber què és la llibertat del País Valencià i el benefici que reporta als pobles la seua autonomia.

Ha ha altres mals de tots coneguts que també tenen per causa l'analfabetisme del País Valencià.

Perquè si l'ensenyança està organitzada en una llengua que no és la del poble, el nen que assisteix a escola es troba de bones a primeres que allí hi és un senyor que parla en una llengua que ell no ha sentit mai en sa casa ni al carrer i que ni sos pares ni els seus amiguets saben parlar.

No hi ha cosa més antilògica ni més brutal que l'ensenyança donada al poble en una llengua que no és la d'ell. Es completament inútil, anticientífic i antipedagògic pretendre ensenyar així un poble.

El resultat, heus-lo ací; la nostra decadència i el nostre desprestigi.

Per pedagogia, per amor a la Pàtria valenciana, per amor a la nostra llengua immortal malgrat la lluita contra ella dels imperialistes espanyols, per amor al nom del País Valencià, per la nostra cultura, tots els valencians de cor, hem d'exigir quant-i-menys l'ensenyança primària en llengua valenciana. **Enric Valor Vives**, article publicat en *El Tio Cuc* núm. 573, Alacant, 5 de maig de 1934 Ω

L'ESTEL
de Mallorca
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

SABÍEU QUE...?

... l'any 1995, prop de 70.000 persones van visitar el Parc de s'Albufera?

ΩΩΩ

... l'inductor del terrosime gonella, Luis Mª Ansón, de l'ABC ha estat denunciat per publicar una enquesta inexistent del CIS?

ΩΩΩ

... l'Ajx ha denunciat el racisme dels afeccionats del Saragossa que siulaven cada vegada que un jugador de color tocava la pilota al partit Saragossa 1 - Ajax 1 (6.2.96)?

L. VAN GAAL

ΩΩΩ

... entre els comerciants de Sóller domina la preocupació per la possible implantació de tres hipermercats a la vall: Mercadona, Tan-Tan i Gigante?

ΩΩΩ

... **Diario de Mallorca** ja no pertany al capital mallorquí? D'ençà que l'any 1992 **Prensa Ibérica** va comprar **Editora Balear** tots els dirigents alts i mitjans són forasters. Ara hi ha hagut un canvi de gerent. Se n'ha tornat a Espanya Juan Antonio López (Sant Sebastià 1952) i ha vingut destinat a les colònies José Manuel Atiénzar (Albacete 1960).

Espanya és un mal negoci (II)

JAUME SIMONET I BORRÀS

Aquestes eleccions que es fan a l'Estat espanyol, als mallorquins ens costaran un ull de la cara –tan si guanya l'esquerra com si guanya la dreta–, i això es pot veure d'una hora enfora.

L'altre dia, el Govern espanyol va signar un document en el qual es comprometia a donar cinc mil milions a Extremadura i vint mil milions més a Andalusia, segons diuen per "deute històric". I com podeu creure i pensar i pensar i creure, tota aquesta milionada

com sempre sortirà dels qui més pagam, o sia dels Països Catalans, i més concretament de Mallorca.

Si a aquest ull de la cara que ens costarà el "deute històric" hi afegim la Hisenda espanyola que ens costa un ronyó, veurem que Espanya ens té ben baldats amb tants d'imposts que se'n van per no tornar. És ben hora que els mallorquins i mallorquines ens adonem que, per curar-nos d'aquestes nafres, la millor manera és no votar cap partit espanyol, els quals no ens poden dur res de bo.

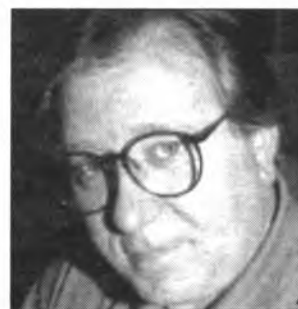
A mi, me preocupa molt això del "deute històric" perquè sé el que me costa. Per això vaig mirar a la *Gran Enciclopèdia Catalana* i al *Diccionari Alcover-Moll*, i no hi vaig trobar res. El meu error potser fou no haver-lo cercat al llibre *Alí Baba i els quaranta lladres*. De totes formes, recomanaria als responsables de l'Enciclopèdia i als del Diccionari que en la propera actualització hi posassin l'entrada "**Deute històric**: Diners que Espanya espolia als habitants dels Països Catalans i que es reparteix als habitants del sud de la Península Ibérica."

Per aquest motiu, i per molts d'altres que avui no vénen a rotlo, vull manifestar que el meu vot quedarà al meu país, no anirà a cap partit espanyol. Per fer-me canviar d'opinió, a més de robar-me un ull de la cara i un ronyó, m'haurien de robar el cervell. I ben segur que jo no me deixaré agafar. Ω

ENQUESTA

Què opinau de les proves nuclears al Pacífic?
Hem de fer boicot als productes francesos?

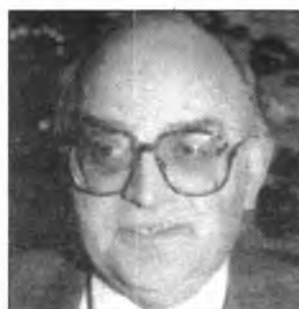
Esperança Amengual (Capitoll). El mal d'aquestes proves arribarà a sortir. Boicot al francès.

Joan Tarrés (Tarragona). Mal fet. Boicot al francès.

Neus Mas (la Soledat). Mal fet. Boicot al francès.

Miquel Cabot (Santa Maria). Mal fet. Boicot al francès.

Guadalupe Martínez (Màdrid). Mal fet. Boicot al Francès.

Mercè Gelabert (Son Oliva). Totalment en contra. Boicot al francès

NO MÉS PROVES NUCLEARS
BOICOT
ALS PRODUCTES FRANCESOS

Davant una agressió d'aquesta mena que afecta tots els habitants del planeta, no hi ha cap més alternativa que una resposta radical. És per això que et proposam donar suport al BOICOT als productes, establiments i interessos francesos. En la teva mà hi ha la possibilitat d'estrènyer el govern francès on més li farà mal; la seva butxaca. Aquesta acció ens pot ajudar, mentre l'haguem de mantenir, a potenciar el consum de productes nacionals. Ací et presentam una relació dels interessos francesos més habituals:

Distribució. Continente, Pryca, Alcampo, Intermerca, Intermarché, Leroy Merlin, Leclercq, Dia, Carrefour. **Automoció.** Renault, Citroën, Peugeot-Talbot, Mobylette, Total, Fina, Elf, Michelin, Valeo. **Llet i derivats.** Llet Parmalat, Llet Reny Picot, Llet President, Llet Vilcontal, Llet Bridel, Yoplait, Danone, Dan'up, Babydel, Delifru, Gelats Mike. **Formatges.** La vaca que rie, Caprice des Dieux, Chamois d'Or, Presid'or, Petit Suisse, Camembert, Gruyere, Roquefort, Rondele, Souette, Brie, Plaisir de France, Poite de Brie, Syrtor. **Alimentació.** Achicoria Leroux, Chaumes, Productes Lu, Productes Gerblé. **Galetes.** Déclaré, Grafitti, Sant Michel. **Figues Casagrain, Saint Albrey, Xocolata Lind, Poulain, Gigante Verde, Bonduelle.** **Begudes.** Rene Barbier, Moët, Armagnac, Bardinet, Benedictin, Conyac Martell, Cointreau, Courvoisier, Grand Marnier. **Aigües Evian, Aigües de Viladrau, Aigües de Vichy, Aigües Perrier, Aigües Fontdor, Hennessy, Kronenbourg, Marie Brizard, Napoleon, Orangina, Patxaran Olatz, Patxaran Zoco, Pernot, Remy Martin, Ricard, Rom Negrita, Savinsa, vins i caves francesos.** **Adrogueria i Perfumeria.** L'Oreal, Garnier, Eugène, Dodot, Cacharel, Valentine, Channel, Briseis, Fler a Fler, Guy Laroche, Hermes, Jacop Delafont, Rochas, Royal Ambré, Poison. **Cristalleria.** Alcolor, Arcopal, Cristel, Crystal d'Arques, Cuisinox, Duralex, Rondo, Pyrex. **Altres interessos.** AEG, Air France, BNP, BIC, Cartier, Credit Lyonnais, Damart, Fichet, Gan Assegurances, General Biscuits, Bicicletes Gitane, Gitanes Tabacs, Gaulois Tabacs, Golf Poalto, Havas, Yves Rocher, Label Rouge, Legran, Lyonnaisse España, Mare Nostrum. **Material Elèctric.** Mavic, Metal Mazda, Moulinex, Paribas, La Paternal, Pechiney, La Previsión Hispalense, Pronda, la Reduelle, Rhone-Polenc, S.A. de Fibras Artificiales, Sacilor, Soc.Espa. del Oxígeno, Société Generale de Banque, Sonocolor TV, Tefal, Tubo Fabrega, Usinor, UAP Assegurances, Vinidor.

L'Editorial Moll edita *Punt final*, de M. López Crespi

Editorial Moll acaba de publicar un nou llibre de poesia de M. López Crespi. A poc, l'obra d'aquest autor pobler que durant els darrers anys era més conegut a l'estranger que a la mateixa Mallorca comença a fer-se present d'una manera sòlida, molt efectiva. Amb aquest autor de sa Pobra es donava la paradoxa que, malgrat ser l'escriptor que més premis de poesia havia guanyat arreu dels Països Catalans (Premis Salvador Espriu, Joan Salvat Papasseit, Ramon Muntanyola, Marià Manent, Miquel Martí i Pol, Ventura Gassol, Ciutat de València, Ciutat de Castelló, Premi Grandalla (Principat d'Andorra en els anys 1983, 1990, 1993), etc. era poc conegut a les Illes. Les coses han mudat afortunadament. El llibre **Punt Final** (Col·lecció de Poesia **La Balanguera** n° 72) palesa el radical treball de renovació d'ela nostra poesia que M. López Crespi ha portat

a terme en silenci durant aquests darrers vint anys d'esforç sòlid, permanent, tenaç.

Com sempre –era evident en llibres com **Les Plèiades, Foc i fum, Mestral, Tatuatges, Caminals d'arena, El cicle dels insectes, Els poemes de l'horabaixa**, M. López Crespi va aprofundint el seu propi camí poètic (allunyat sempre de modes literàries) rebel, de trencaments amb els models heretats de l'Escola Mallorquina, treballant el llenguatge per a trobar noves formes expressives, autèntiques, subversives.

Malgrat l'amor que l'autor de **Punt final** té per la paraula no li fa por endinsar-se cap a nous ritmes experimentals, trajectòries noves dels vers i la metàfora, recerques a voltes d'un classicisme seré immers, com de costum, en el seu acostumat recorregut pels camins de la nostàlgia i la memòria. Una obra imprescindible, en definitiva. **Re-dacció Ω**

FORASTERADES

Luis Castillo Linares, xarnego afincat a Tarragona (carta a l'ABC): **El cierre de cuarteles de la Guardia Civil en Cataluña es consecuencia del pacto entre González y Pujol: aquél, para conservar la Jefatura de Gobierno, y éste, para dar un paso más hacia la independencia de Cataluña, con el llamado despliegamiento de los Mossos d'Esquadra, que no debieron ni siquiera ser creados. Son evidentes las graves consecuencias que se siguen: un golpe a la Guardia Civil, fiel defensora de los valores españoles en estas difíciles tierras, y una mayor fragmentación y división de España. Es un trozo de España que se arría y se abandona para siempre.**

ΩΩΩ

Emilio Alarcos, de la Real Academia Española: **No creo que el señor Poyuelo venga a instalarse en Madrid y nos imponga el catalán... Lo que hacen los catalanes no es constitucional, porque la Constitución dice que la lengua oficial es el español. Por eso, que se diga todo en catalán, y obligar a esos niños pequeños que no son catalanes —el 50 por 100 de la población no es de habla catalana— es un disparate.**

ΩΩΩ

Emilio Romero: **Pujol rompe la obligatoriedad constitucional en el tema lingüístico. Actualmente los dos grandes periódicos de Barcelona se editan en lengua española, y sencillamente porque en Cataluña hay una gran emigración de regiones españolas que ejercen su lengua. El español o el castellano es una lengua universal, y a los catalanes no se les puede hacer el pésimo servicio de reducirles la lengua española.**

ΩΩΩ

Enrique Lázaro: **Descubro pasmado que siento una gran ternura por la VII Setmana del Llibre en Català, y por el Gremi de Llibreters, y hasta por Maria Antònia Munar posando en la fotografía de presentación con un cartel de la Setmana sujeto entre los dedos; la idea de 22.000 títulos expuestos en el centro cultural de s'Escorxador, en lugar de llenarme de abrumadora angustia me conmueve hasta las lágrimas.**

Com acabar amb la corrupció?

És clar que podem fer qualche cosa! deia un pensador: "Res humà ens és aliè". Tots els problemes poden ésser enfrontats, això sí, amb més o menys eficàcia.

No comentarem ara les solucions de caràcter polític amb què cada qual ha d'actuar d'acord amb els seus ideals.

En altres aspectes sí que podem fer algunes reflexions.

En primer lloc, hem d'acceptar que determinades situacions o llocs de responsabilitat augmenten les possibilitats de corrupció. Les pressions perilloses són més fortes quan es té capacitat de decisió executiva. És clar que, per això mateix, des d'aquestes mateixes responsabilitats, es tenen més oportunitats de fer d'aquest món un lloc millor.

En relació a la corrupció política, la Bíblia relata el cas d'un jove anomenat Daniel que va arribar a primer ministre de l'imperi Medopersa. Els seus enemics, aquells que volien el seu lloc, sotmeteren les seves activitats a un seguiment sever. No obstant això, sempre en va sortir airós: "Els ministres i sàtrapes cercaren qualche cosa amb què acusar-lo en la seva administració del regne; però no trobaren cap culpa ni badada, perquè era home de fiar." (Daniel 6:5.) Va resistir una auditoria en profunditat.

Veritat que ens convindria tenir dirigents catalans d'aquest tipus? Persones de fiar, íntegres?

Què és el que va mantenir Daniel incorruptible? Era un home de forts principis religiosos. En una ocasió no va tenir inconvenient a arriscar la seva vida abans que claudicar de les seves conviccions.

La fortalesa de Daniel provenia del seu estil de vida. Vivia la fe d'una forma pràctica, no teòrica.

Per aquell que no és religiós, però que té conviccions fortes, aquestes modelen la seva vida d'una forma profunda. Per això també hi ha ateus incorruptibles.

Aquest és un principi d'anticorrupció fonamental. Les conviccions, quan són sinceres, transcendeixen la vida diària.

Daniel era un home de religió pràctica, que no mentia ni enganyava ningú.

Com acabar amb la corrupció? Cal crear un sistema de valors i viure d'acord amb ells.

Per acabar amb la corrupció, tots hem de recuperar la consciència ètica. Si esperam que comencin els altres, estarem entrebancant la regeneració social.

Per exemple: Quina escala de valors aplicam si trobam una cartera amb doblers i no la tornam? I si ens donen el canvi equivocant a la botiga i ens quedam amb l'excés? I si volem vendre el nostre cotxe i silenciament que l'embragament està espanyat?

Què val la nostra paraula? Som persones de fiar, com se'n diu de Daniel?

El món seria un lloc més feliç si recuperàssim els valors ètics. Però aquesta tasca l'he de començar jo mateix dins el meu entorn. Si esperam que la facin els altres, els polítics, els

homes de negocis, els dirigents, l'estam dificultant. La decisió d'ésser una persona irreprotxable em pertany a mi mateix. No ha d'estar condicionada als altres. Prendre aquesta decisió és lluitar contra la corrupció.

Tenia raó l'escriptora Elena White quan deia: "La major necessitat del món és la d'homes que no es venguin ni es comprin; homes que sien sincers i honorables en el més íntim de les seves ànimes; homes la consciència dels quals sia tan lleial al seu deure com la bruixola al pol; homes que estiguin de part de la justícia encara que s'enfonsi el cel.

Estar de part de la justícia encara que s'enfonsi el cel és una figura literària que denota conviccions profundes. La nostra societat necessita persones així.

L'esmentat Daniel va trobar aquests valors en una relació sistemàtica, sincera i profunda amb Déu. Mentre estiguem fomentant aquesta relació, estarem forjant una societat millor. I allò que és més important, estarem erradicant el problema des de la seva mateixa arrel. **Jaume Tallaferró** Ω

Jaume Sastre
Mossegades

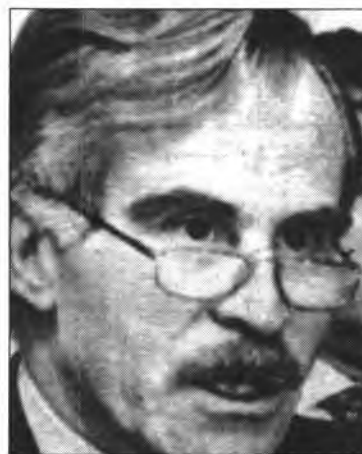
Edició d'autor, Palma 1995, 280 pàgs.

"Aquest llibre és un recull d'articles publicats per Jaume Sastre i Font (Sant Joan 1959), entre 1990 i 1992, i constitueix precisament el que s'anuncia en el títol: un grapat de mossegades dirigides a tots els qui han destacat, d'una o altra manera pels seus atacs a la identitat del poble mallorquí. Com diu l'autor, citant Daniel Cardona, "és l'enemic qui ens assenyala la ruta" i, des d'aquesta premisa, Jaume Sastre parla de fets, recollint en el

llibre les principals accions d'atac a la cultura catalana de Mallorca dutes a terme per individus o col·lectius, des d'institucions públiques i privades. Tot, amb un llenguatge de trons i llamps que no pot amagar raigs de claror que convé tenir presents". (Revista Llegir, núm. 9, gener 1996, pàg. 23)

El trobareu a les principals llibreries de Mallorca. Demandes fora de Mallorca: contrarrembors a l'apt. de Correus núm. 124 (07600) Palma

Les mentides del botifarra
Joaquín Cotoner

Joaquín Cotoner, el botifarra.

L'encertada entrevista que Margalida Capellà va fer a Joaquín Cotoner diumenge dia 18 a les pàgines d'UH, ha servit per posar al descobert les mentidotes d'aquest botifarra. Per tal dotar-se de credibilitat en la guerra mallorquí-català, Cotoner afirma: **mis antepasados no son catalanes, sino aragoneses.** Fals! Segons consta als documents i llibres de la Unió de la Noblesa de l'Antic Regne de Mallorca, el llinatge COTONER és originari de Siena (Itàlia), branca de la família Nobile del Cottone, i es va establir a Mallorca la segona meitat del segle XIII, després de la conquesta catalana de Jaume I (1229). Aquests Cotoner van ésser ennoblits per Felipe V amb un Títol de Castilla (Marquès d'Ariany) dia 3 d'agost de 1717 en la persona de Francisco Cotoner de Oleza per donar suport a la causa dels borbons. Consultada la **Gran Enciclopèdia de Mallorca**, n'hem extret la següent documentació: **Cotoner i Oleza, Francisco** (Mallorca s. XVII-1749): Militar i polític. Partidari de Felipe V durant la Guerra de Successió, es nega a capitular davant les tropes de l'arxiduc que entraren a la badia de Palma, el setembre de 1706. El poble mallorquí s'amotinà contra els nobles traïdors, i hagué de fer-se fort amb uns 70 francesos al

castell de Sant Carles. La resistència finalitzà quan el virrei es rendí als austriacistes. Va caure presoner i fou traslladat a Roses (Girona). Va ésser desterrat de Mallorca. Posteriorment aconseguí passar al bàndol borbònic i lluità a favor de Felipe V com a ajudant del duc de Noailles que dirigí l'exèrcit d'ocupació franco-espanyol. El 1707, participà com a capità de cavalleria ala batalla d'Almansa. En acabar la guerra, fou recompensat per Felipe V amb el títol de Castella, **marquès d'Ariany** (1717), i amb el càrrec de regidor degà del primer ajuntament borbònic de Palma (1718).

Joaquín Cotoner, doncs, és un botifler, o sia, en mallorquí popular, un **BOTIFARRA**. Dit de tots

els nobles mallorquins espanyolistes que van prendre partit pels borbons a la Guerra de Successió (1700-1715) i van lluitar contra el poble mallorquí. A partir d'aquí tota la fantasmada de les opinions de Joaquín Cotoner queden fetes serradís. Per una banda, Cotoner, afirma que mallorquí i català no són la mateixa llengua però quan l'entrevistadora li planteja el tema de l'andalús i el castellà, aleshores diu: **No existe el idioma andaluz, pero sí existe una acentuación andaluza,** etc. etc. El botifarra Joaquín Cotoner és el criat de Madrid que inventa la guerra **mallorquí-català** com a cortina de fum per amagar la guerra **mallorquí-foraster**. Aquesta és la qüestió de fons: mentre Madrid cada any roba 130.000 milions (xifres del Conseller Jaume Mates) via espoli fiscal; mentre Madrid ompl Mallorca de xoriços i delinqüents andalusos i castellans (El Cojo Manteca, per exemple); mentre Madrid nega les transferències de sanitat i d'educació; etc. els botifarres a sou de Madrid com Joaquín Cotoner, Fernando de Oleza... es dediquen a provocar la guerra mallorquí-català per distreure els mallorquins i així impedir que es rebel·lin contra el colonialisme espanyol i proclamïn la independència. **Lobby per la independència.** Ω

FORASTERADES

Luis Martínez Delgado, xarnego (carta a l'ABC): Sólo una mente calenturienta se atrevería a pedir lo que pretende pedir Ángel Colom. Ahora se le ha ocurrido al señor Colom (en español, Palomo) que el fiscal actúe contra el ABC y el PP en particular, y en general contra los que "orquestan campañas anticatalanas". Pero señor Colom (en español, Palomo), ¿cómo se atreve usted a pedir este requisito, cuando en realidad ha sido usted el que levanta la indignación de todo buen español y se dedica aque sus huestes vayan pegando pegatinas en catalán diciendo: "Cataluña independiente", "Fuera de Cataluña los españoles", y otras sandeces por el estilo?

ΩΩΩ

Emilio Paniagua (carta a l'ABC): Combatíamos por el contumaz vicio que las gentes de Cataluña vienen en mantener para diferenciarse y excluirse de las normas de viabilidad, observadas en el Gobierno central; no digamos en la obtención del nacionalismo, y otros mayores alcances.

ΩΩΩ

Luis María Ansón: El Gobierno autonómico de Vitoria manipula y profundiza contra la unidad cultural de la región, al potenciar más, abusiva y deslealmente la línea de enseñanza en euskera.

ΩΩΩ

Jesús Mosterín (*El País*): La persecución del franquismo contra el catalán afortunadamente cesó con la llegada de la democracia en 1977. Pero los nacionalistas periféricos no se conformaron con restaurar plenamente los derechos de los hablantes de las lenguas previamente marginadas, como era de justicia. Movidos en parte por un afán de revancha (ahora les toca a ellos pasar por el aro) y en parte por el mito nacionalista de la patria culturalmente homogénea, echaron de nuevo por la borda la libertad de la lengua.

ΩΩΩ

Jesús Gil y Gil (emprenyat perquè el Mallorca havia guanyat el Marbella): ¿Qué es eso del Consell Insular? Me suena a Hare Krishna. A ver si me entiendes, España es una e indivisible. En España sobran mandos. Todo el mundo se pone una medalla y quiere mandar.

La internacionalització del debat nacionalista

Des del segle XIX ençà no s'ha via produït una internacionalització del debat nacionalista amb la intensitat d'ara. Probablement a conseqüència de l'eclosió de les reivindicacions nacionals, polítiques i intel·lectuals reflexionen sobre les causes, les característiques i l'abast del nacionalisme. I en molts casos ho fan amb una notable capacitat d'anàlisi desconeguda fins ara. El nacionalisme ha deixat d'ésser la bèstia negra de la política convencional. Persones tan poc sospitoses de nacionalisme caníbal com ara Mikail Gorbtxov, l'historiador H. Elliot o el filòsof Alain Finkielkraut, comencen a copsar l'autèntica dimensió del moviment nacionalitari europeu. Altres, tot i que molt més tímidament en les seves deduccions polítiques, dediquen una atenció molt especial a la qüestió de les cultures minoritzades entenent-les com un embrió indispensable de la pluralitat necessària per a la construcció d'Europa. És el cas del francès Michel Bassand autor de *Culture et Régions d'Europe*. Finalment n'hi ha encara que, impermeables a la renovació intel·lectual, resten ancorats en vells prejudicis clàssics de l'antinacionalisme visceral, més propis de l'Espanya orteguiana que no pas de l'Europa moderna del segle XXI.

En qualsevol cas, es generalitza la percepció de les diferències existents entre el nacionalisme essencialista, tancat d'arrels etnicistes, que té el seu punt de partença en les formulacions racistes de Gobineau o de Herder a principis del segle passat, i un altre nacionalisme de component inequívocament liberal i democràtic que, a més de tenir present en les seves formulacions els aspectes històrics i culturals, emfasitza en la voluntat quotidiana d'una ciutadania que, sabent-se diferent (no millor ni pitjor), renova diàriament la seva voluntat de romandre en el seu col·lectiu singular. És el que Renan, també en el segle XIX, anomenava el plebiscit de cada dia. Entre un i altre plantejament podríem situar les tesis més culturalistes de Mistral, Arndt o Mazzini. Amb tot, els plantejaments de Renan han estat silenciats sistemàticament i, interessadament, sostrets del debat polític democràtic del darrer segle. I també, fins ara mateix, del debat polític de les esquerres clàssiques.

Durant dècades l'esquerra tradicional ha identificat, sense matisos, el concepte de nacionalisme amb xenofòbia, exclusivisme i intolerància i els seus postulats han estat ubicats sistemàticament en l'òrbita del parafeixisme. Avui, després de constatar que, lluny d'aniquilar el sentiment nacional de les nacions minoritzades d'Europa, aquests planteja-

ments distorsionats han contribuït a revifar-lo, es constata un radical canvi d'estratègia en alguns sectors: de l'odi visceral a la comprensió, del silenci al debat obert, del simplisme a les matisacions, de la condemna sense paliatius a la tolerància. Ara, doncs, sembla que només des de posicions ultrajacobines o paleomarxistes hi ha qui continua entestant-se a presentar el nacionalisme com un perill per a la convivència i com un element desestabilitzador *per se*.

Gorbtxov

L'ex-líder soviètic s'ha configurat com un dels abanderats d'aquesta renovació ideològica bo i encetant els seus plantejaments amb el reconeixement previ que els líders polítics estan mal preparats per tal d'evitar el perill del nacionalisme agressiu, tan a nivell nacional com internacional. Gorbtxov reconeix la fal·làcia de creure ja resolta la qüestió de l'autodeterminació amb la desaparició del colonialisme convencional, tal com demostra l'eclosió del darrer lustre i sap que per a predir esdeveniments en l'escenari mundial cal incloure el factor nacional en qualsevol càlcul. I és que ell va arribar tard a construir una unió autènticament confederal que substituís l'antiga URSS, probablement per la mateixa manca de preparació -i de sensibilitat- abans confessada.

Fruit de la seva experiència -i de la seva inquietud intel·lectual, poc freqüents en els polítics- l'ex-mandatari soviètic sap distingir entre el fenomen serbi i la situació de divorci amistós entre txecs i eslovacs, tot i que reconeix que ambdós parteixen d'un increment de l'autoconsciència ètnica-nacional. Més encara: Gorbtxov té l'honestat política de manifestar públicament les seves matisacions i, fins i tot, de filar més prim a l'hora d'analitzar les causes d'aquests processos que, segons ell, deriven del fet que l'Estat unitari, potser, ja ha acomplert la seva funció històrica com a forma de coexistència entre nacions diferents i ja no sigui capaç de fer front als problemes plantejats per l'evolució cultural i socioeconòmica dels pobles que viuen dins aquest Estat. Una altra causa sembla ésser una espècie de reacció irracional o defensiva contra els processos convulsius de generalització global i homogeneïtzació cultural, econòmica i d'informació, tendències que redueixen la diversitat... Analitzades les causes, segons ell, la solució només pot passar pel reconeixement explícit del dret a l'autodeterminació que assisteix totes les nacions, sense excepció, amb la finalitat de construir nous lligams de base autènticament confederal. En cas que això no sigui possible,

Gorbtxov no exclou de cap manera la formació de nous estats separats tot i que, amb la finalitat d'evitar processos com el balcànic, aposta per la separació controlada a l'estil txecoslovac. Tot plegat són formulacions impensables fa uns pocs anys.

John H. Elliot

El professor d'Història Moderna a Oxford i estudiós com pocs de les interioritats de la monarquia hispànica dels Habsburg i de la revolta catalana de 1640, des de sempre s'havia manifestat sensible a la pluralitat nacional europea, especialment pel que fa als Països Catalans, però darrerament ha manifestat públicament la necessitat de construir l'Europa de les Nacions i veu en el cas iugoslau la gran lliçó que cal aprendre per no repetir els errors. Segons ell, els nacionalismes són el producte del centralisme burocràtic i administratiu dels darrers decennis, alhora que considera molt positiu aquest ressorgiment, perquè aporta creativitat contra l'homogeneïtat. Tanmateix, les reflexions d'Elliot conviden a considerar alguna de les actituds més freqüents entre nosaltres que tendeixen, amb un gran simplisme, a interpretar els nostres desastres com una conseqüència de l'odi castellà.

En qualsevol cas, gent com Antoni Simon, professor de la UAB, ha recollit el repte d'Elliot i, fugint de simplificacions, va exposar una tesi absolutament revolucionària sobre el fet nacional català en el cicle "La manipulació de la memòria històrica" organitzat a Barcelona pel Centre d'Estudis d'Història Moderna Pierre Vilar: situa l'origen de la nació catalana, en el sentit modern del concepte, en el segle XVII, moment en què apareixen les primeres formes d'identificació col·lectiva amb continguts econòmics i polítics. Sens dubte, unes tesis polèmiques que, si més no, tenen la virtut de sobresortir enmig de l'atonía general de la historiografia catalana.

Finkielkraut

Alain Finkielkraut havia estat, fins ara, un altre dels pensadors absolutament impermeables a la qüestió nacional fins que, amb la reivindicació que fa del pensador Charles Péguy en el seu llibre *Le mécontemporain* i, molt especialment, amb *Comme peut-on être croate?* s'endinsa en un món que reconeix fàcilment tòpics. Finkielkraut recorre el difícil camí de desfer el mite molt comú en certs àmbits de França (Bernard Henry Lévy o André Glucksmann) d'identificar el nacionalisme de Péguy amb preteses connivències amb una mena de feixisme "a la francesa". Amb l'excusa del seu apropament a la figura de Péguy, Alain

Finkielkraut descobreix la plena compatibilitat entre universalisme i arrelament nacional, s'endinsa en la problemàtica del nacionalisme dels Balcans i s'apropa decididament a la realitat del nacionalisme català, pel liberalisme del qual es manifesta seduït. Finkielkraut ha esdevingut així un defensor a Europa del nacionalisme democràtic de les nacions sense estat, tot i partir de posicions francament jacobines.

El llibre *Comment peut-on être croate?* va servir d'excusa per a què el filòleg Francesc Llompart (*El Temps* núm. 458) valorés les reaccions d'un grapat de pretesos universalistes que se senten traïts per la nova actitud del filòleg francès, capaç de veure l'esperit que anima el nou independentisme europeu, lluny d'un aïllacionisme obsolet, és l'evidència del sentiment de pertinença a Europa des de la pròpia identitat.

Michel Bassand

Tal com apuntava al començament, en un àmbit més culturalista i menys polític, també s'ha produït la irrupció de la sensibilitat per les cultures minoritzades. Aquest corrent està representat per l'economista i sociòleg francès Michel Bassand, professor de la universitat de Ginebra i de l'Escola Politècnica Federal de Lausana, que ha dirigit el grup d'estudi "Projecte 10" del Consell d'Europa entre 1983 i 1991, d'on han sorgit més de cinc-cents documents relacionats amb el tema. Segons ell, les regions d'Europa han d'elaborar llur identitat i fer valer els seus projectes. Bassand evidencia la demanda d'un rearmament conceptual en relació al trinomi cultura, identitat, desenvolupament.

Així, doncs, quelcom de nou emergeix a Europa en referència al fet nacional, la qual cosa no deixa d'ésser estimulant acostumat com estàvem a la isolació en el debat nacionalista. Tanmateix, aquesta renovació difícilment arribarà a determinats àmbits. El diari ABC, certs comentaristes d'algunes emissores radiofòniques i alguns "intel·lectuals" en són un bon exemple. El 24 d'octubre de 1992 Eduardo Haro Tecglen escrivia a *El País*: "La burgesia basca alena un nacionalisme del que ha sortit ja un espècimen violent, i ara ofereix la seva anul·lació si s'independitza. A Barcelona, la burgesia criolla creu que pot guanyar per ella mateixa sense segregar feixismes. Hi ha dins d'ella qui creu que el nacionalisme radical ha exercit i està exercint els atributs més característics del totalitarisme: discriminació, marginació, exclusió..."

Per a moltes coses, encara hi ha, doncs, Pirineus. **Santiago Cucurella, Europa de les Nacions** Ω

CARN CAPOLADA

Les mentides d'Aznar

JAUME SASTRE

Els dirigents del PP de Madrid han afirmat d'una manera emfàtica: **El que sea sorprendido con indicios de corrupción en el PP, ¡a la calle con él!** (UH 14.I.96). Molt bé, molt bé! El bou per les banyes i l'home per la paraula! Què esperen a engegar el propi José Mª Aznar? El conseller de Castilla quan Aznar n'era president, Miguel Pérez Villar, fou condemnat pel Tribunal Suprem a vuit anys d'inhabilitació per un delict de prevaricació. Però, què passa aquí? És que dins el PP només s'obliga a dimitir als negrets de les colònies d'ultramar com en Gabriel Cañellas?

Pel que fa als GAL i al terrorisme d'estat contra ETA, José Mª Aznar ha dit: **A nosotros no nos van a encontrar en ningún tipo de guerra sucia** (BAL. 28.I.96). No ca! I de l'atemptat de dia 5 d'abril de 1978 contra l'independentista canari Antonio Cubillo quan Martin Villa -avui del PP- era ministre de l'interior (1977-1979), què? Què en diu el Sr Aznar?

4.500 Banyuts i banyudes omplen el míting d'Aznar

El Palau d'Esports de Ciutat estava ple de banyes. N'hi havia tantes que no hi cabia ni una agulla! Segons dades de la premsa unes 4.500 persones van anar al míting d'Aznar dia 20. Bé això de "persones" és un dir, en tot cas serien uns 4.500 banyuts i banyudes. M'explicaré! Des de Madrid estant, el president del PP, José Mª Aznar, l'estiu passat es va carregar el president de Balears -i també del PP-, Gabriel Cañellas. També des de Madrid, ara fa poc un diari merdós com l'ABC ha llançat una campanya furibenda contra el successor de Cañellas i actual president de Balears, Cristòfol Soler, i què fan aquests guarda d'ases i someres del PP? Idò ja ho heu vist! Mentre els ajuntaments de Bunyola i de Felanitx van declarar Aznar "persona non grata"; mentre l'ajuntament de Vilafranca governat pel PSM declarava el director de l'ABC, Luis Mª Ansón, "persona non grata"; mentre ha passat tot això, un parell de mils de mallorquins i mallorquinetes del PP van i aplaudeixen l'enemic carnisser de Mallorca, José Mª Aznar. Au, i es queden tan contents! Està clar que la militància del PP és una tropa de bords i sanats mentals que enmig de les cames els penja una coa d'all! Seran desgraciats! És a dir,

un xoriço mostatxut de Madrid els entra dins ca seva, els buida el rebost, els galteja, els humilia, els compixa les sobrassades i els escup un gargall grandios dins l'olla de fideus, i què fan aquesta guarda de mallorquins/tes del PP! Idò, a damunt l'aplaudeixen i el conviden a beure!

Miquel López Crespí

Miquel López Crespí és un escriptor que escriu amb la falç i el martell i que es dedica a fer la guerra entre dretes i esquerres. Jo en canvi compartesc la filosofia del *Lobby per la independència*, que té com objectiu prioritari la independència dels Països Catalans, per dotar-nos d'un estat propi dins el marc de la Unió Europea. Amb això vull dir, que ni la guerra de Miquel López és la meua guerra, ni els seus enemics són sempre els meus enemics i ni els seus aliats són sempre els meus aliats. Podré coincidir en algun moment concret amb López Crespí, per exemple, en una campanya pro-llibertat d'expressió, però és evident que un i altre estam en òrbites diferents. Ara Miquel López Crespí desqualifica Xesc Forteza i li dedica termes com *reaccionari* i *gonella*. Bé, anem a pams i benvingut sigui el debat. Primer, jo crec que s'ha de distingir entre el teatre en si de Xesc Forteza i amb el que són preses de postura públiques del personatge Xesc Forteza. Vist des d'aquest punt de vista, el seu teatre per a mi és "reaccionari" ja que no romp motles, ni trenca esquemes ni té res d'experimental. Tota una altra cosa ben diferent és l'interès que té com a document històric per analitzar l'autoodi atès que Xesc Forteza és una doble víctima que reuneix en la seva persona una doble opressió: com a mallorquí i com a xueta.

Això pel que fa al cantó del teatre, perquè posats a parlar de les postures públiques de Xesc Forteza —es va manifestar a favor de la Llei d'Espais Naturals LEN— consider una llenegada qualificar-lo de gonella. I com que convé refermar les opinions amb proves, ací en teniu un parell: l'any 1986, és a dir, ara fa deu anys, Xesc Forteza va respondre així una entrevista gone-lla feta amb malla llet pel diari foraster de Ciutat, *Balears: -Per acabar, digués Xesc, mallorquí o català? - Som un mallorquí de naixement que sap que parlem català, vet-la aquesta, si volies*

això... és això!, ha. ha. ha... (*Un puput de cresta molla. L'anticatalanisme a Mallorca: noms, llinatges i fotografies* (1991), pàg. 152. Si parlem en rigor, crec que és un error qualificar Xesc Forteza de gonella. Més encara si feim memòria i recordam que a petició de l'OCB, va publicar un article, *Per què aniré a la Diada Popular per Mallorca*, on convidava els mallorquins/es a la Cadena Humana en defensa de la llengua catalana de dia 6 de maig de 1995 i que va reunir 30.000 persones.

Insistesc. Vull deixar les coses ben clares sobre aquest punt. Una cosa és desqualificar el teatre per motius ideològics i considerar-lo una pura gasòfia; i una altra cosa ben diferent és la postura lingüística de Xesc Forteza. I, de moment Xesc Forteza no és un gonella.

Umbral i el secret de l'AVE

Un altre visca ben fort per al borratxo Francisco Umbral a qui l'eufòria de l'alcohol fa dir les veritats més amagades. Gràcies a ell ens hem assabentat dels motius estratègics, un autèntic secret d'estat, que van portar el govern espanyol a fer la línia d'alta velocitat AVE Madrid - Sevilla. Mirau bé el que va escriure l'altre dia aquest gató sobre el cas de prostitució juvenil del Club Arny de Sevilla i passareu una gestoneta de gust: **Al fin sabemos para qué servía el AVE, esa incógnita rauda, esa duda de plata, ese relámpago entre Madrid y Sevilla que nos ha costado tanto dinero a los contribuyentes. El AVE servía para llevar carrozonas madrileñas a tirarse un chaperillo magrebí (diez mil el vellón) en Sevilla, y vuelta. Ya conocemos el finstro de lo que pasaba en Sevilla. Mientras Felipe González nos integraba en Europa, la gente guapa del establishment le daba por culo al Tercer Mundo adolescente. (...) Como aquí en la metrópoli ya hemos follado todos con todas, le gratin gratiné se iba al Hondo Sur como un safari africano con Hemingway, a buscar un leopardo marica. Y el lunes están todos de vuelta en el despacho o el plató con el culo hecho un bebedero de patos.** (DdM 20.I.96).

La colonització de les consciències

Tenc algunes polèmiques pendents per contestar, per exemple, el vòmit esquizofrènic de Josep Al-

bertí i de Bartomeu Cabot, o el d'un jovenel.lo de les JERC, Mateu Mas qui dia 1 de novembre, en un passat número de L'ESTEL, m'acusava de "racista" i entre d'altres coses, afirmava: **Opín que tots els partidaris del "Barco de rejilla" són uns racistes, xenòfobs, ultranacionalistes, feixistes, etc. perquè aquesta expressió vol dir: Fora d'aquí, forasters!"**. I és un missatge racista per molt tradicional, popular i mallorquí que sia dirigit a les persones i a les institucions forasteres. Els "barquistes", després que la premsa començàs a criticar durament la campanya, intentaren canviar el significat autèntic d'aquesta expressió.

Avui contestaré el jovenet de les JERC. Per començar, a aquest al.lotet grenyal li recomanaria la lectura de *La colonització de les consciències* d'Y. Eudes. En aquest llibre, Mateu Mas i tots aquests jovenets enganats de les JERC -autèntics analfabets polítics: Miquel Vives, Miquel Socies...- que pensen com ell, podran descobrir com l'imperialisme, a través del control abassagador dels mitjans de comunicació, projecta indiscriminadament sobre els colonitzats tota una sèrie de mentides, de formes d'expressió, de valors culturals, de comportaments quotidians, de judicis de valor, de prejudicis, de símbols i signes externs que acaben imposant-se en la mentalitat dels oprimits. Mateu Mas ha fet com els llores, uns animallets que no pensen, ni tenen sentit crític, i que únicament es limiten a repetir el que senten dir. Mateu Mas afirma: Els "barquistes", després que la premsa començàs...; però al.lotet, però qui és aquesta "premsa"? ¿No t'has aturat a pensar que darrera aquesta premsa hi ha uns espanyolistes amb uns noms i llinatges determinats que defensen els interessos del colonialisme? Al.lotet, veiam si et llesves el paparró de damunt i obris els ulls! Et recoman també la lectura del llibre de Salvador Cardús, *Política de paper. Premsa i poder a Catalunya 1981-1992*, i allà tu mateix podràs comprovar com l'ofensiva de criminalització que es va fer contra la campanya electoral del "barco de rejilla" és exactament la mateixa que la premsa espanyola d'ocupació va fer contra el Mil·lenari de Catalunya, la catalanització dels Jocs Olímpics, la Crida, etc. etc.

Vull acabar reproduint uns mots de Gabriel Bibiloni extrets del parlament que va fer dia 8 de juny de 1991 a l'acte de presentació del llibre *Un puput de cresta molla*. Dedic aquestes paraules d'una actualitat indiscutible a Mateu Mas, però, més especialment al negret Tio Tom, Josep Serra, que va escampant la mentida

que *El puput* és un llibre "racista". Diu Gabriel Bibiloni: **És una veritat elemental que qui té el poder controla el valor de les paraules, i qui controla el valor de les paraules té un mitjà preciós per mantenir-se al poder (...).** Els termes racisme i xenofòbia que surten profusament en tots els discursos imperants són també un magnífic exemple de com els sistemes de poder controlen el pensament i la voluntat amb el control de les paraules: el rebuig al foraster que pretengui actuar com a colonitzador —no al vintut de fora que es vol integrar— és una actitud normal, estimulada i aplaudida en qualsevol part del món, on rebria el nom de lleialtat o dignitat nacional; aquí, en canvi, en diuen racisme i xenofòbia, dos termes d'una òbvia utilitat per estigmatitzar qualsevol brot de dignitat nacional que pugui sorgir de la nostra gent. El joc brut en la manipulació de les paraules (racisme, xenofòbia, nacionalisme "exacerbant", intolerància), el fet d'etzi-bar a la cara dels altres amb el corresponent mot anatemitzat allò que un mateix practica cada dia és l'exercici rutinari de tot sistema de domini.

Davant un sistema de domini que practica sistemàticament el joc brut de la manipulació de les paraules, només hi val un llenguatge clar, contundent i altament atent a les manipulacions. Parlar clar i català diu un dels més coneguts dels nostres refranys. Parlar clar i català és el que fa "El puput de cresta molla", el llibre vull dir. Un llibre que representa un discurs novell ben oposat als discursos que fins ara estam acostumats a veure en el panorama mallorquí, els quals no han sabut anar més enllà de la utilització dels mots confiscats pel poder: Autogovern, normalització lingüística, països de parla catalana... Breument: parlar de colònia, descolonització, autodeterminació, independència, és tot un altre joc i tot un altre context. N'hi haurà que no hi estaran d'acord, òbviament, però ningú no podrà negar que aquí no s'enganya ningú.

(...) Parlar clar i dir les coses pel seu nom és optar per una via que pot dur sorpreses. Com en aquell conte en què un rei passejava nu entre la multitud pensant que duia un vestit preciós i on tothom el veia nu però no gosava a dir-ho. El regionalisme, amb tot el seu aparatós llenguatge obscurantista, és un autoengany i una farsa com la del conte. Com en el conte, denunciar la farsa és una tasca no gens fàcil i senzilla, però si hi ha gent disposada a fer-ho, el muntatge es pot ensorrar de manera estrepitosa. Ω

FORASTERADES

Santiago López Castillo (revista *España Uno*): Las declaraciones de los futbolistas en las televisiones autonómicas respectivas alcanzan grados de una memez infinita. El locutor pregunta en catalán y el jugador, si no es de la tierra, no tiene denominación de origen, habla español, despectivamente apodado charnego, tendrá traducidas sus palabras en subtítulos de la lengua vernácula a la que pertenece su club. Y ya que estamos en puertas de la TV por cable, y no hay que menospreciar a las demás autonomías o regiones, propongo que los futbolistas se expresen en bable (los asturianos), cheli (madrileños), mallorquín o menorquín o ibicenco, según la insularidad balear.

ΩΩΩ

Joarcho: Vuelve a estar en candelero, de moda, el cante y el baile flamenco. Esto se palpa, se vive, se siente y se ama. El sur de este país tiene las raíces de una manifestación cultural no asimilada, ciertamente por muchos transeúntes.

ΩΩΩ

Luis María Ansón: Los nacionalismos periféricos se definen más por lo que niegan que por lo que afirman. Niegan la realidad de España allí donde les dejan: unas veces son dentelladas profundas en los costados de la Patria común de todos los españoles; otras, mordisquitos y arañazos. En las nuevas matrículas para automóviles desaparecerá la inicial de España, oficialmente, mientras proliferan ya espúreas pegatinas que cantan e incluyen la inicial de la región, que es después paseada cual si fuera el logotipo de un nuevo Estado. Un día, no lejano quizá, acabará, venturosa y seguramente, esta manipulación.

ΩΩΩ

J. J. Armas Marcelo: Con razón y en el mejor momento regresa la sátira de Albert Boadella –"Ubú president" (obra de teatro sobre Jordi Pujol)– contra la sacralización del "jefe político" como un ser sobrenatural, intocable e inasible, por encima del bien y del mal, identificado con la tierra prometida, las sagradas tradiciones, la patria y las supercherías de la "diferencia".

Xafarderies d'en Simó Tort Ballester

• Guillem Frontera, un lacai del PP que ha fet molts doblers anant rere els feixistes de n'Aznar escrivia a *Memòria Viva* (Pàg. 13) contra els esquerrans i nacionalistes que es jugaren la vida i anys de presó per lluitar per la llibertat. Aquest bandarria que només sabia anar de whisques acusa de borratxos els qui no eren de la seva colla. Caldria contestar-li ben aviat. Mereix un article de Josep Palou a la nostra «Galeria de fantasmes»! Li farem, que no ho dubti!

• Fa una temporada una colla d'espanyolistes venuts a la monarquia del tipus **Antoni M Thomàs, Gabriel Sevilla, Alberto Saoner, Bernat Riutort, Ignasi Ribas, Gustavo Catalán, José M Carbonero, Jaime Carbonero, Salvador Bastida**, als quals s'hi afegiren més endavant l'historiador proper al P«C»E **David Ginard**, en **Pepet Vilchez** en **Manolo Cámara**, i l'impresentable estalinista **Sotero Ortiz** atacaren violentament mitjançant pamflets el nostre col·laborador M. López Crespí. Ja sabem de quina pasta estan fets els traïdors. Ens sorpren que aquests venuts –que presumeixen de «progres» no hagin piulat quan en **Guillem Frontera** els diu borratxos. ¿Per què no han escrit ni una retxa els Thomasos, David Ginard, Vilchez, Saoners, Riutords, Carboneros i CIA quan els diuen que la seva pretesa «resistència antifeixista» era anar de copes? ¿Té raó en Guillem Frontera? ¿Per què no diuen res i callem com a morts tots aquests elements? Diuen que qui calla atorga.

• A Última Hora (25-I-96) hem llegit la bona notícia que el nostre col·laborador M. López Crespí –que ha guanyat tots els premis de teatre dels Països Catalans– veurà representada ben aviat l'obra *El Cadàver* en el Teatre Principal (dirigit ara per Pere Noguera). ¿Sabeu que els espanyolistes del PSOE mai no volgueren representar l'autor més guardonat de Mallorca? ¿Sabieu que **Colau Llaneres**, mà dreta de Ramón

Aguiló, rebutjà un homenatge al poeta mallorquí **Bartomeu Rosselló Pòrcel** escrit per M. López Crespí i que havia guanyat el premi de la Diputació d'Alacant? Els pro-monàrquics del PSOE s'estimaren més donar milers de milions per a obres espanyoles o ajudar segons quins grups reaccionaris que no pas retre un homenatge a Bartomeu Rosselló Pòrcel. Sembla que en **Damià Pons**, el conseller de cultura del CIM no vol cometre els errors del PSOE. És indignant i fa vergonya que, mentre es promociona i s'enlaira el teatre mallorquí més gonella i reaccionari (**Xesc Forteza**, etc) els nostres autors contemporanis hagin d'esperar vint-i-cinc anys en veure representada alguna de les seves obres.

• En Josep Palou dona branca al venut de José M. Carbonero. Li diu, i té tota la raó del món, que amb la podridura estantisa que escriu en espanyol als diaris l'únic que fa es criminalitzar els mallorquins. Els germans Carbonero són de la colla de venuts (tipus **Saoners, Riutords, Tomasos, Ignasi Ribas, Bastides, David Ginards, Planas Sanmartins**, etc, que també volgueren criminalitzar el nostre col·laborador M. López Crespí a causa de la publicació dels seu llibre *L'Anti-franquisme a Mallorca (1950-1970)*. S'hi afegí més endavant l'espanyolista –lacai del segon ABC d'Espanya (El País)–, el servil **Andrés Manresa**. Quina colla de venuts per ficar dins el barco de rekilla! **Andrés Manresa** atacà violentament la campanya d'ERC vomitant acusacions de racisme, feixisme, xenofobia contra els independentistes. També va criticar la diada nacional del 31 de desembre, parlant malament dels «independentistes catalanistes». I tú, què ets... ¿un traïdor a la teva terra? Et prometem que ben aviat en Josep Palou t'incloirà en la seva Galeria de Fantasmes. **Manresa**, ¿no estàs avergonyit de ser un criat d'Espanya?

• Betzols com n'Enrique Lázaro o el beneit de'n Fernando (escriu en foraster) Aguiló Sureda defen-

sen tipus com en López Raimundo, dient que feren molt per la democràcia. ¿No saben aquests ignorants que López Raimundo –juntament amb Pere Ardiaca, Santiago Carrillo, Líster, la Pasionaria, Ignacio Gallego, etc– foren els culpables de l'assassinat d'Andreu Nin (dirigent comunista del POUM, un partit marxista català), i de centenars i centenars d'anarquistes en el Fets de maig de 1937? ¿Desconeixen que la direcció del mal anomenat Partido «Comunista» de Espanya pactà –amb els franquistes, Pujol, AP, i PSOE la «sagrada unidad de España», es a dir foren –i són!– l'avantguarda en contra de l'autodeterminació de les nacions oprimides per l'estat espanyol? ¿A què juguen els Lázaros i Fernandos Aguilós? Arruix venuts, anau a cobrar a Madrid, ajunteu-vos amb els Carboneros, Manreses i Saoners.

• A la secció de «cartas al director», l'apostòlic J. A. Estades de Montcaire torna a desbarbar declarant-se –una altra vegada– lacai i servil del Vaticà. Ja ho val, dos-cents anys després de la Revolució francesa! Aquest home net torna a deixar caure insinuacions en contra del divorci o de l'avortament. Total: ens vol tornar a l'edat mitjana, fent retrocedir les rodes de la història. A veure si en Josep Palou l'haurà d'incloure dins la «Galeria de Fantasmes»! S'ho està cercant i ja són els subscriptors que ens diuen que s'ho mereix per reaccionari impenitent. fan ¿Què fan els partits nacionalistes per a defensar i promocionar els autors mallorquins?

• En Pepet Vilchez (de Izquierda Unida) només diu dois i desbarats. En el n° 12 de *Memòria Viva* s'atreveix a defensar –novament!– la Constitució espanyola que ens barra el pas per a poder exercir el nostre dret a l'autodeterminació. Venut més que ve-

nut! ¿O és que no saps que aquesta constitució que vosaltres pactareu amb els feixistes ens impedeix poder federar els Països Catalans? Sou enemics acarnissats de la nostra pàtria i a més proclamau sense vergonya la vostra traïda al poble mallorquí i a la República Catalana. Criadets del rei, arruix! Nosaltres som ciutadans republicans, vet aquí la diferència amb els venuts!

• Aquest doïut (en Pepet Vilchez), venut al borbó i a qualsevol cosa que sigui defensar l'Estat centralista i capitalista, diu una mentida rere l'altra falsificant tot el que explica. Arà ens vol vendre la història barata dels hipotètics 2.600 afiliats del P«C»E a Mallorca en temps de la transició. Betzol més que betzol! Tots sabem que en Ribas, tu mateix, en Toni M. Thomàs i tots els enemics de la República, anàveu regalant carnets del P«C»E a la sortida dels mítings. Repartieu paperots com si fos propaganda de sabó! D'aquesta manera haurieu d'haver aconseguit al manco 50.000 afiliats! No serviu de res, carrillistes fracassats!

• Importants les declaracions de Antoni Roig (membre del grup mallorquí *Al Mayurca*, a la pàgina 37 de la revista *Brisas* (N° 780). «El marxisme encara és vàlid. Altre gall cantaria al PSOE i en arribar al poder no haguessin oblidat els seus orígens. Ell (el PSOE) i els del PCE pareix que només esperaven la mort de Franco per abjurar de les seves idees». Aquest Toni Roig i tot el grup *Al Mayurca* –independentistes de bon de veres– es mereixen uns bons aplaudiments. Cal dir sempre la veritat, denunciar els traïdors i venuts, caigui qui caigui, sense por a res. Gramsci ja ho deia: la veritat és sempre revolucionària. I això és el que fa en Toni Roig: dir veritats com a catedrals. Ω

Recorda! Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent. El país ho necessita.

CLIMENT
GARAU DE
LLUCMAJOR

Alerta!, pensionista

Medita bé, pensionista
quan hakis d'anar a votar,
puï t'ha duit es benestar
is es partit socialista.

Està ben clar i a la vista
que residències muntà
perquè et poguessin cuidar
de manera humanista.

No vulguis aventurar
votant es partit de dreta,
eren menjar pa amb fonteta
ils padrins de temps llunyà.

A tots varen rebentar
amb sos picons i perpals,
vixecaren catedrals
que ben poc varen costar. Ω

Vota de la redacció: En Climent Garau, és
pensionista i dona un toc d'alerta als seus
col·legues, per quan vagin a votar.

A Joaquín Cotoner

ES GALL

S'hi val tenir molta barra
a aquest Joaquín Cotoner,
tros de banc i botifarra,
que fa coses de bandarria,
com si fos un bandoler.

De sa sang renega, als avis
s'acabussa com un ca
i fa front a nostres savis,
pretenent que els nostres llavis
no parlen en català.

No es pot dir-li "fill de puta",
perquè és fill de català;
però sa nissaga embruta,
quan imbècil va i s'imputa
un origen vilatà.

Ell no és res a casa o a banda,
més aviat és un "Fuster";
perquè sa dona el comanda.
No és que li faci fer randa,
li fa xerrar foraster.

Tant si mor ferit de bomba,
com si se mor d'un infart,
Déu faci que per sa tomba
els besavis seus en tromba
passin, dient-li: "Fill bastard!"

La nostra llengua és penyora
que som nobles, que som grans;
un bon fill sempre l'adora,
caminant sobre l'estora
dels Països Catalans. Ω

L'ahir i l'avui de la cuina mallorquina d'hivern

Abans d'haver-hi geleres, conservadores i hivernacles, la cuina era de temporada. Ara tenim de tot i tot l'any i, a més, múltiples maneres de conservar-ho. M'agradaria fer un repàs d'alguns dels plats de diari que menjàvem, encara no fa tants d'anys, durant la temporada d'hivern.

Just passat Sant Miquel s'iniciava el període de matances. A partir d'aquest moment els rebosts mallorquins ja comptaven amb un recapte diferent del que tenien durant l'estiu. El porc havia de durar gairebé tot l'any -almanco la sobrassada- i les madones el sabien fer retre. Vegeu, si no, una mostra de plats confeccionats amb una petita quantitat de porquim.

Amb quatre talladetes de xulla, un sofregidet fet amb una ceba i una tomàtiga de ramellet, sal, pebre bo, aigua i un grapada de fideus per cap -i si tenien una carxofa o un brot de col-i-flor, també l'hi afegien- feien una greixonera de fideus que entonaven d'allò més bé el cos.

Per a la col-i-flor aufegada, que és un plat ben saborós; basta un poc de ventresca, una tallada de llangonissa i un botifarró.

El frit de sang, amb alls, ceba, dues patates i llorer.

Una olla de cuinat de mongetes o de fesols, amb un os del corb i un trosset d'orella.

Quan venien els darrers dies: fava parada amb un tros de xulla, un cantonet de sobrassada, un botifarró ressec i una grapada de fideus. I, quin bé de Déu, aquella greixonera de porc que es feia amb la resta de la carota i ossos salats. Perquè per la Quaresma ja no es podia menjar porc. A vegades pens si seria perquè ja no el podien estirar més.

Les verdures, juntament amb els llegums, eren part primordial en la nostra dieta. Les verdures hivernenques, les solem guisar de moltes maneres com podem veure en aquest breu repàs.

Al forn: coques amb verdura, cocarrois de bleda, d'espínacs, de colflori, de patata i ceba...

Fregides: truites de patata, patata i ceba, carxofa, espàrecs, col-i-flor...

Aufegades: col-i-flor, carabassa, safanòries, faves, pèsols...

A la greixonera: sopes, fideus i arròs de verdures...

Pel que fa al llegum, combinat amb diverses verdures podem fer-lo escaldí o cuinat i si, després d'haver-ne menjat un pic, en sobra el podem fer amb arròs, sopes o fideus.

Escaldí: Faves, cigrons...

Cuinats: llentilles, cigrons, mongetes, fesols, fesolí...

I què en direm, d'un cuinat de faves cuitores amb verdura del temps i amb un roll d'oli i un brot d'herba-sana just un moment abans de llevar-lo de foc?

No vull acabar sense parlar dels bolets. Quina menja més deliciosa! El rei és l'esclata-sang, però la seva cort de cames seques, gírgoles, picornells, cogomes, peus de rata, blaves... dona un sabor especial als plats hivernencs.

No hem de negar l'actualitat de molts dels plats esmentats, però hem de reconèixer que, al nostre receptari, s'hi han afegit molts altres plats, que en alguns casos, no tan sols no superen les nostres receptes, sinó que no els arriben ni a les soles de les sabates. **Antònia Serrano i Darder**, autora del llibre *Les receptes de na Tonina* (1995) Ω

Temes italians dels anys seixanta He comprès que t'estimava (Ho capito che ti amo)

Lletra i música: Luigi Tenco
Adaptació: J. M. Andreu

He comprès que t'estimava
quan he vist que no venies, i era tard.
I he pensat que no era pas indiferència
tot allò que jo sentia aquells instants.

He comprès que t'estimava
quan, pensant, m'ha entrat el dubte que potser
no pogués tornar-te a veure altra vegada,
que potser tu no volguessis veure'm més.

Recordava
que feia molts pocs dies
que encara no volia
saber res de l'amor.

I pensava
que els somnis són cabòries
que acaben sense glòria
un dia qualsevol,
sense sol ni dol.

He comprès que t'estimava
quan he vist que et necessito de veritat,
quan he vist com es fa llarg el temps que passa
si no et tinc a prop meu, al meu costat.

FORASTERADES

Sèrie Barça - Numancia

Emilio M. Lubrín (*Última Hora*): Como nos faltan símbolos de arrastre, media España tuvo 49 minutos y medio de efervescencia (sic) y empuje para que once descamisados entraran en la antología de los cantares de la gesta. Que nos quiten lo gozado en 49 minutos y medio y una vaselina. Ahora ya sabemos que el destino se llama Numancia.

ΩΩΩ

José María García (a l'entrenador del Numancia): Habéis hecho felices a millones de españoles. Hoy todos eran del Numancia.

ΩΩΩ

Josemi Valle (*Baleares*): Pronto el ofendido Barça agujerea tres veces la portería numantina y me roba en un ir y venir la placenteras vibraciones recibidas en este breve sueño de una noche de febrero.

Libertat CASTELLÀ OPTATIU

No a la imposició del castellà
Castellà voluntari i optatiu

SOM A EUROPA

Volem l'anglès o l'alemany
millor que no l'espanyol

A Castella castellà
A ca nostra, català

Sa Nostra

113 anys d'història

Amb la finalitat de donar a conèixer les noves instal·lacions de la Caixa d'Estalvis Sa Nostra, aquesta entitat va convidar els periodistes de Premsa Forana de Mallorca a passar un dia de convivència i d'informació.

Va començar la diada el passat dia 10 de febrer al matí amb un partit de futbol al poliesportiu de Son Gotleu, el resultat del qual fou lleugerament favorable als jugadors de l'entitat d'estalvis. Seguidament es va fer una visita a les noves instal·lacions de Son Fuster, amb les seves torres "Alexandre Rosselló" que acull les unitats de planificació i control, i la tècnico-administrativa, i la torre Antoni Maria Sbert que acull les direccions i unitats de sucursals, l'econòmic-financera, la d'estratègia comercial, la de recursos humans, relacions institucionals i comunicació, la secretaria general, la direcció general i la presidència.

La història

Aprofitant l'excel·lent documentació escrita a la publicació *Cent anys d'història de les Balears*, editada per Sa Nostra, podem recordar que, grà-

cies a un grup de mallorquins format per homes de gran prestigi dins la societat ciutadana i que donaven plenes garanties públiques d'honradesa, es reuniren a la Cambra Agrícola el 18 de març de 1882 i es procedí, davant notari, a la constitució de la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de les Balears, amb un capital de 44.600 pessetes aportades pel grup sense gens d'interès. "Es constituí la junta de patrons la qual dies més tard designà una junta de govern que designà una comissió econòmica. El primer president fou el senyor Antoni Maria Sbert i Borràs, i el primer director el senyor Alexandre Rosselló i Pastor. (...) En acabar el primer exercici econòmic i a causa de les seves múltiples ocupacions, Alexandre Rosselló dimití del càrrec de director, càrrec que havia ocupat tres anys sense paga. (...) En finalitzar l'any 1884, 'es Montepio', nom popular amb què es coneixia l'entitat, estava consolidat..." L'any 1894 mor el president Antoni Maria Sbert i es clou la primera presidència de l'entitat després de dotze anys. Antoni Maria Sbert, advocat i descendent de

Llucmajor, va ésser substituït pel senyor Manuel de los Herreros. L'evolució definitiva de Sa Nostra, afavorida pel desenvolupament turístic dels anys seixanta, sota les directrius assenyades del senyor Carles Blanes que durant vint-i-cinc anys i fins el 1993 va ocupar la direcció general, fou espectacular. Des d'aleshores, el director general de l'entitat és el senyor Joan Forcades.

Les seus de l'entitat

Sa Nostra va tenir la primera seu al carrer de sant Pere Nolasc on en concepte de lloguer es pagaven cinquanta pessetes mensuals. L'any 1890 es va adquirir el casal situat al carrer de Ramon Llull núm. 2, però no seria fins el 1904 que el rei Alfons XIII col·locava la primera pedra de la que al llarg de quasi un segle havia d'ésser seu de l'entitat. Un lloc que els darrers anys resultava insuficient, malgrat els annexos que s'havien habilitat. En vistes d'això, l'any 1992 s'adquirí un solar a Son Fuster, una zona en expansió, prop de les vies de descongestió de tota la xarxa viària ciutadana. D'aquesta manera s'aconsegua una ubicació interessant quant a la racionalització de la inversió i a la facilitat d'accés.

El projecte s'adjudicà als arquitectes senyors Garcia-Ruiz i Ignasi Arzubialde. El coordinador del projecte era el senyor Bartomeu Pizà, actualment secretari general de l'entitat que ja venia ocupant-se d'aquestes tasques d'ençà de l'any 1986.

Les obres es feren en un solar de 9.000 m² que suporta una superfície de trenta mil m². Una potència instal·lada de 1939 kwa, un emmagatzemament de trenta-cinc tones de gas-oil, i més de mil quilòmetres de fil i fibra òptica dedicats a telèfon, línies de dades informatitzades i energia. El resultat final ha estat un edifici a la llum de la tecnologia més avançada, receptor i contenidor de les necessitats d'espai actual i futures de l'entitat i de les darrers innovacions tecnològiques, plasmat en dues torres bessones de cinc plantes cada una, més tres soterranis i una planta baixa comuns. Ω

169 oficines i 204 caixers automàtics constaten la implantació de Sa Nostra a tot el territori balear.

1.021 empleats conformen la plantilla de Sa Nostra; 330 fan feina a la nova seu de Son Fuster i 691 a les 169 oficines que l'entitat té repartides a la nostra comunitat i a Madrid.

Moment del parlament del president de Sa Nostra, Joan Forcades, ofert per l'entitat d'estalvis als representants de la Premsa Forana.

Formacions dels equips de la Premsa Forana i de Sa Nostra al jugar-se el partit de futbol al poliesportiu municipal de Son Gotleu.

Els representants de Premsa Forana visitant les instal·lacions de Sa Nostra.

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça.....
 .....C.P.....
 Població.....
 C.I.F. .... Tel .....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
 Adreça.....
 Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
 Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
 Apartat de Correus 124
 07600 s'Arenal de Mallorca**